

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA.

TOIMETUS:

PEATOIMETAJA: **RICHARD JANNO.** TOIMETUSE SEKRETÄÄR: **ERNST RAUDSEPP,**
KARL PETERSON.

Ungari üliõpilaskonnast.

„Üliõpilasleht“ Ungari kirjasaatja üliõp. Richard Joffert, kes pikemat aega Budapestis õigusteadust õpib ja ainukesel Eesti üliõpilasena seal viibib, on saatnud toimetusele alljärgneva huvitava kirjelduse Ungari üliõpilaselust. Meie kauge sugurahva saatus ja praegune raske seisukord — eriti akadeemilises elus — tohiks meie üliõpilaskonnas sooja vastukaja leia.

Ungari üliõpilaskonna koosseis enesekorralduse mõttes on väga kirju. Sel ajal kui Soomes iga üliõpilane automaatselt organisatsiooni liikmeks langeb ning Eestis kõik organiseerimatudgi üldmütsi alla on aetud ja neil parlamentaarse korra järele esitajadki Edustuses olemas, puudub siin sarnane keskkorraldus, mis tervet Ungari üliõpilaskonda võiks edustada. Kui keegi end üliõpilaspere liikmena tahab tunda, peab ta tingimata mingisuguse organisatsiooni liige olema, sest „metsik“ ei või kedagi kusagile valida ega ka ise valitud saada.

Sarnane kirju üliõpilaskonna koosseis on tingitud eestkätt valitsevast poliitilisest õhkkonnast, teiseks mõjub ka võimsa tegurina rahva iseloom, kes valitseda armastab, oma rahvast kui ka iseennast jumaldab, seal juures rüütlik viisakas olles, tundeinimesena rohkem kõnelda armastab, tihti loogilise mõtlemisviisi unustades, sageli tuhinasse satub, enesevalitsemist kaotada ähvardades.

Ungari üliõpilasorganisatsioonid seletavad, et nad partei poliitikat ei aja. Kuid tegelikult kujuneb siiski sarnane seisukord, et mõnes organisatsioonis sunnitakse kui mitte otsekohe siis kaudselt poliitikat ajama, kui mitte partei mõttes, siis mõne muu nime ehk ideaali tähe

all. Tüseda näitusena sellest võiks tuua n. n. katoliiklisi korporatsioone, keda just katoliku vaimulikud ja haabsburglased oma huvides, endi eesõiguste alalhoidmise ja tagasivõitmise mõttes ära kasutavad. Ning see ungarlase valitseda armastav vaim, teistest üleolla püüda tahtmine annab suurt hoogu selleks, et organisatsioonid äärmiselt isikutest äraripuvad ning juhtide mänguplatsiks muutuvad. Üks tahab ikka kangem olla teisest, tekivad vaidlused, milleks põhjusi maailm, pereheitmised, lepingud, sõjad, vaherahud jne. Meie nimetaksime seda nähtust „nägelemiseks“. Mõned seletavad siin, et see olevat „Turaani rahvaste üldomadus“, milles ka oma osa tõtt, sest ka meil Eestis ei puudu need nägelemised üliõpilaskonnas. Et Eesti rahvas ka Turaani kannust on, võiks arvata, et sarnased asjad ka üks Turaani rahva omadus.

Sisu: Ungari üliõpilaskonnast — R. J. — Eestistage 1. maiks oma vöörapärased nimed. — Ühest saksa „informatsioonist“. — Moosese kepp — Tridens. — Tehniline esteetika — J. Gutman. — Prantsuse üliõpilaste seisukord. (Järg). — Meie raamatukogud — T. Vaas. — Alma Ostra: „Aino“ — M. Jürgenstein. — Kirjandusõhtu Pallase kunstikoolis — A. Kalamees. — J. Kärneri „Ainus idealist“ Vanemuises — J. Pert. — Akadeemiline kontsert — o. — Akadeemiline kroonika.

ksv! ksv!

Eestistage 1. maiks omad võõrapärased nimesid!

Käesoleva aasta 1. maiks on hulk Eesti üliõpilasi otsustanud omad võõrapärased nimesid eestistada. Üliõpilasorganisatsioones on asjast huvitet kaasvõitlejad otsustanud koguda juba 20. aprilliks kõiki kaasvõitlejaid ja vilistlasi, kes soovivad esimesel akadeemilisel kogunimeeestistamisel, 1. mail s. a., omad nimesid eestistada. Üksikult kaasvõitlejailt võetakse soovivaaldusi vastu veel kuni 30. aprillini. Nimeeestistamised on soovitatavad ühes perekonnaga, isegi ühes sugukonnaga. Kellel perekond ja sugulased vastu, võib ju ka hää tahtmise juures üksikult oma nime eestistada, nagu seda seni paljud üliõpilased on teind. Igal nimeeestitajal tuleb saata Nime muutmise talitusele (Gildi tän. 8, Eesti Kirjanduse Seltsi ruumes), Perekonna seisu tunnistus oma usukoguduse õpetajalt või registriametilt ja Riikkondsuse tunnistus linna-, valla- või alevivalitsuselt. (Mõlemad tunnistused olgu à 10 mk. tempelmargiga varustet). 1. mail avaldetakse kõikide asjaomaste nimesid kõigis Eesti ajalehis.

Edaspidised asjaajamised võtab talitus oma pääle nagu palvekirja Riigikohtule esitamise ja muud. Ametlikult võib nime tarvitusele võtta ainult pääle kahekordset Riigi Teatajas kuulutamist.

Lähemate instruksioonide saamiseks palutakse Nime muutmise talitusse sisse astuda iga päev kella 9—3. Lihavõtte pühiks maale sõitjad, kes soovivad rahva seas nimeeestistamist õhutada, võivad samuti talitusest vastavaid instruksioone ja kirjandust saada.

Kas see aga tõesti nii on jäägu kultuur-ajaloolaste otsustada.

Enne sõda ja revolutsiooni oli ungari üliõpilaskond peaaegu täies koosseisus organiseerimata. Olid küll üksikud ringid, mis jagunesid kahte leeri: ühelt poolt kristlikud Püha Imre Ring, Gabriele Bethleni Ring ja Ülemaaline Széchengi Liit oma vähearvuliste liikmete kogudega; teiselt poolt radikaalne, juutide ja francmasonide poolt suurte kapitalidega toetatud „Galilei Ring“, kust radikaalsed, sõjavastased ja

revolutsionäärsed elemendid välja tulevad. Ungari kommuuna oli osalt nende töö. Et „Galilei Ring“ täitsa juutide mõju alla sattus, lahkusid ungarlased ringist peaaegu täiesti. 1918. a. sügise revolutsiooni päivil, kui ungari noorsugu frontidelt koju valgus, asutasid kristlik-rahvuslised üliõpilased „Punase-Valge-Rohelise Blokki“ mis aga revolutsiooni süvenemise ja kommuuna väljakuulutamise tõttu oma tegevuse katkestama pidi.

Peale kommunismi algasid üliõpilased jälle organiseerimist. Tekkisid võimsad liidud ja ühingud kristlik-rahvuslisel alusel. Peab tähendada, et seda kristlikku alust tuleb kaunis laias mõttes mõista. Õieti peegeldub see ka praeguse Ungari valitsuse kursis. Nimelt on Ungari kaotanud mitte ainult maalahmakad, vaid ka 75% rahva varandust on juutide kätte valgunud, kes segastes aegades ahnusest tagaaetud varandused oma kätte on kuhjanud. See on liberalismi poliitika, mis siin sarnaseid ahnitsemisi maskeerib ning siin nimetakse seda avalikult „juutide poliitikaks“. Ja õnnetuseks on Ungaris ja isearanis tema pealinnas Budapestis juute lõpmata palju, kes liberaalse ja isegi sotsialistliku poliitika peale niivõrd mõju avaldavad, et see kristlik-rahvuslise kursiga vastarinnas olles ainult juutide ja nende kapitalide kasusid kaitsma on sunnitud.

Nii siis oli kristlik-rahvusline alus see, mis ungari ülikoolide noorsugu jälle koondas.

Missugused on siis need organisatsioonid, mis üliõpilaste nimel tegutsemisele pränteerivad?

Kõige suurem, suure mehhanismi ning administratsiooniga organisatsioon on kristlik-rahvuslisel alusel seisev n. n. Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége (Ungari üliõpilaste ülemaaline Liit) ehk lühendatult Mefhosz, mis umbes Eesti üliõpilaste seltside maakondade liidule vastaks, kuid mis täitsa iseseisvalt tegutseb terve üliõpilaskonna nimel. Tähelepannes tema head administratsiooni aparaati on ta suutnud end nii kaugele läbi lüüa, et valitsusega läbi käib, igasugu sise küf ka välis abiaktsioone korraldab, üliõpilasettevõtteid loob, opereerides miljonite kroonidega, vahetusaktsioone väljamaadega arendab. Ta on aktsionäär mitmetes ettevõtetes, on omal suur

Ühest saksa „informatsioonist“.

Hiljuti avaldas Tallinna saksa leht „Revaler Bote“ (nr. 52) „saksa üliõpilasringkonnist tuleva tähelepanava“ kirjutuse, milles kaalutakse võimalusi, kus saksa abiturientid peaksid oma haridust jätkama ja kus siis võetakse arvustuse alla Tartu ülikooli üksikud teaduskonnad. Meil ei ole siin tähtis muu osa, ja käesoleva kirjutaja ei ole kompetent muu üle otsustama — ainult paistab, et üldiselt sellega vist võiks nõus olla — aga teated, mis sääl avaldetakse meie filosoofia teaduskonna üle on seevõrra valed, et tingimata on tarvis neid õiendada. Sääl kirjutetakse: „filosoofia teaduskonna alad on, maha arvat klassilised keeled, soomeugri keeled ja indogermanistika ning võrdlev keeleteadus, edustet nõrgalt. Iseäranis ei maksa germanistikat kindlasti mitte õppida“). Vana — klassiline filoloogia ja indogermanistika on edustet peaaegu erandita saksa jõudude läbi“. Meie ei saa aru, mis põhjusel meil Tartus germaani filoloogiat „iseäranis kindlasti“ ei maksa õppida, kuna meil just see ala on edustet enam kui lugupeetõppijõu, mehe läbi, keda teised, välja-maa ülikoolid sooviksid oma õpetajana näha, kes veel hiljuti sai kutse Šveitsist sinna koha pääle. Nähtavasti on

1) Meie harvendus,

kõnesolevad saksa lehes avaldet teated saadet kellegi isiku poolt, kes sugugi ei tunne meie filosoofia teaduskonda, sest et ta muidu ei võiks edesi öelda, et vana-klassilist filoloogiat õpetavad „peaaegu erandita“ sakslased. Meil oli ladina filoloogia õpetajaks professor Bergman — rootslane ja on kreeka filoloogia dotsendiks P. Baumann — eestlane. Need on siis need „erandita sakslased“ kui mitte arvesse võtta kaht lektorit neis aineis, kes ainult on sakslased. Meid ainult imestab kuidas saksa leht, kellele just kõige lähema aine — germanistika alal küll asjalugu peaks olema teada, avaldab „tähelepanavana“ niisuguse vääri, julgeme öelda, vastava lugupeet õpetaja kohta otse häbematu teate. Nagu erateel kuulda, olevat meie indogermani filoloogia professor, kes juba olevat otsustand tagasi lükata kutse Šveitsi, seda just selle kirjutuse põhjal hakand uuesti järele kaaluma. Oleks suur kaotus meie ülikoolile, kui meilt see õpetaja peakslahkuma, kuid tahame loota, et ta siiski mõne saksa neegripoisi avaldet „informatsiooni“ tõsiselt ei võta, kuna see ainult selle arvamine on. Oma saksa naabrite tähelepanu aga, kes nii tihti hädaldavad vastutuleku ja usalduse puuduse üle endi vastu eestlaste poolt, juhime selle pääle, kuidas nende ühe osa poolt korduvalt ühel või teisel põhjusel avaldud kõige mitte-nägemine, või mitte-näha-tähtmine, mis meil Eestis tõesti tunnustust väärub, meie vahekorda tõsiselt raskendab.

kauplus, isegi kino ja kavatseb ka oma trüki-koda või vähemalt kirjastus ühisust asutada.

Mefhosz esitab eneses vast 18.000 üliõpilast, kuid seda arvu on raske kindlaks määrata, sest üks üliõpilane võib ka kaks ehk enam korda esitatud olla kui ta näituseks mitme seltsi liige on ja sarnaseid juhtumisi on väga palju. Mefhoszi liikmeteks on 52 üliõpilaste seltsi, ringi ning klubi 9 linnast.

Teiseks suuremaks organisatsiooniks on Ungari üliõpilaste ülemaaline rahvuslik „Turul-Liit“, mis vast Eesti korporatsioonide liidule vastab. Turulistid kannavad saksatüübilisi värvimütse ja on sirgejoonelisemalt organiseeritud kui Mefhosz. „Turul-Liit“ esitab eneses umbes 10.000 üliõpilast. Ehk küll läbikäimist „Turul'i ja Mefhosz'e vahel ametlikult pole, võib aga tähendada, et suurem osa turuliste, kui seltside liikmed, ka Mefhoszesse kuuluvad. Vahekord nende vahel on viimasel ajal päris hea, sest seisavad nad ju mõlemad kristlik-rahvuslisel alusel.

Turul-Liit on tekkinud üliõpilaste pataljonidest, missugused revolutsiooni ja okkupatsioonide ajal mõne aasta eest organiseeriti. Turul oli siis teatud mõttes sõjaväeline üksus. Kuid

ta võiks seda ka tarviduse korral praegugi olla, sest korraldus on väga hea ning teatud juhustel võib näituseks 10.000 pealine „Turul“ mõne tunni jooksul tänavatele ilmuda, kuna Mefhosz küll kena administratsiooni ja kantseleiga hiilgab, kuid tema „alamaid“ kunagi kusagil näha pole. Meeleavaldustest ja muudest avalikkudest ettevõtetest osa võtma ilmub ikka „Turul“.

„Turul“ ühendab eneses 24 korporatsiooni (n. n. Bajtársi Egyesületek), mis peaasjalikult erialade järgi organiseeritud ning edasi 20—30 liikmelistesse n. n. „Stammidesse“ jagunevad.

Kolmandaks suuremaks iseseisvaks organisatsiooniks on „Hungaria“ politehnikumi üliõpilaste korporatsioon, kannab värvimütse, kuid pole „Turul'i“ liige. Liikmeid on tal umbes 3000.

Kõik kolm nii „Mefhosz“, „Turul“ kui ka „Hungaria“ töötavad enam vähem käsi käes, kui suurematest üliõpilaskonna ettevõtetest jutt. Kuid puudub Kesk-Edustus.

Täitsa eraldi seisavad hiljuti asutatud kato-liiklised korporatsioonid oma 300—400 liikmete arvuga, kes ka värvimütse kannavad ja kiriku heaks töötavad. Nende hulgas on tugev legitimi-stiline vool valitsemas, kuna kolm eelnimetud

rohkem vabad kuninga valijad on, kuna vabariiklasi ainult mõned üksikud nende seas leiduvad.

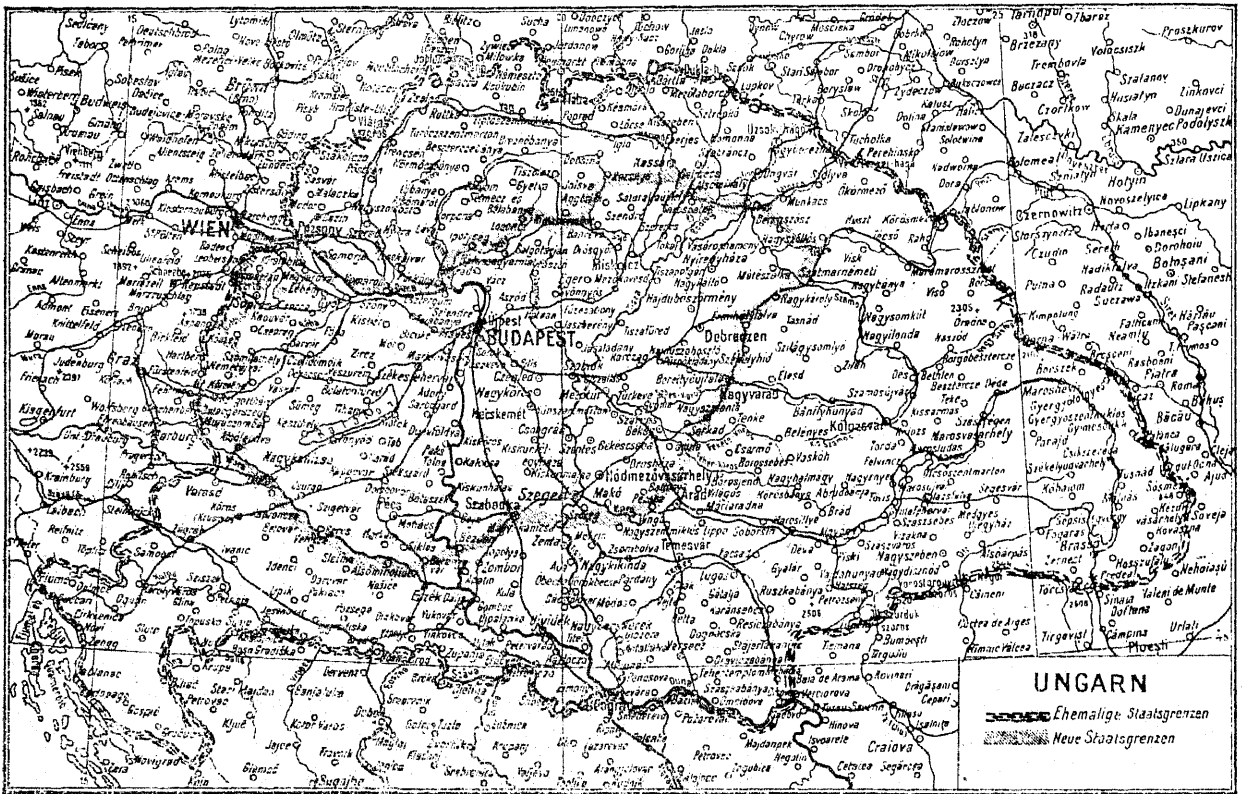
Ka juutidel, kelle kohta n. n. „*numerus clausus*“ maksma on pandud s. t. ainult 5% võib juute ülikoolis olla, on oma ülemaaline üliõpilaste liit. Kuid see seisab jällegi täiesti eraldi.

Ungaris praegu olemasolevad üliõpilasorganisatsioonid on väga noored, mispärast organisatsiooniline elu alles väljakujunemata.

Ungari üliõpilaskond kannatab praegu suurte majandusliste kitsikuste all, mis kogu kesksüst on raskelt tabanud. Isegi professorid käi-

vad kulunud riietes ja on leivaküsimusega rohkem hädas kui vast nende Eesti kolleegad. Üle poole üliõpilastest on kusagil ametis ja selle tõttu loengutest osavõtmine väga leige. Ehk Ungari küll maa on, kus hiilgust armastatakse, võib siiski ütelda, et üliõpilaskond mõnes suhtes vast rohkemgi demokraatiseerunud on kui Eestis, kus üliõpilasel siiski teatud mõttes oma ette väärtus on, kuna siin rasked õppimisvõimalused ja haritlaste üleproduktioon üliõpilast ka sarnaseid töid sunnivad tegema, millest Eesti üliõpilane undki pole näinud.

R. J.

Ungari praegune ja endine maaala. Esimene märgit sõreda vöödiga, teine — katkeline joonega. Kaardist näeme milline suur maaala kaotus on taband Ungarit, et ta üle poole pinnast naabritele — tšechidele, rumeenlastele, jugoslaavidele, Austriale ja Fiumele — on pidanud jätma. Kaart on võet raamatust „*Osteuropäisches Jahrbuch*“ 1922. a., mis Budapestist ilmud ja mis sisaldab muu seas ka 8 lehekülge konsulaarteadteid Eesti üle.

Moosese kepp.

V. a. Üliõpilastele toimetajale.

Olen juurelisat kriipsutuste autor: akadeemiline läbi ja läbi, 22 a. vana, poissmees, pärit Mudilast, ei joo, suitseta, tantsi ega kurameeri ylikooli turul, segakoori harjutusil ega

m. s. juhuseil. Vabana mainit inimlikest pahedest loodan teie kaastöölise peret oma nende sekka astumisega austada, või vähemalt, mis kindlam kui kindel. ühe võrra suurendada. Selleks on tarvis vaid teie suurmeelset käeliigutust ja seda ma käesolevaga anungi.

Kõige austusega

Hans Gottfried Knoblauch.

Tehniline esteetika.

Referaadina ettekant Tallinna Tehnikumi Õpilaste Ühingus „Valgma“ — I. XII. 22.

Kui enne maailmanäitust a. 1889 Pariisis asuti Eiffeltorni chitamisele, siis avaldasid Prantsusmaa kuulsamad mehed kõigilt kunstialadelt järgmise protesti; „Meie, kirjanikud, kunstnikud, arhitektorid, kes meie imetleme ja kalliks peame Pariisi seniaegist rikkumatut ilu, meie avaldame Prantsuse maitse, meie rahvuslase kunsti ja ajaloo nimel kõige ägedamat protesti selle ilmaaegse, koletusliku Eiffeltorni chitamise vastu!“ — Eiffeli vastuse selle protesti pääle toome allpool, siin aga tähendame, et niisugune protest ei ole sugugi ainuke omataoline, vaid temas avaldub harilik vaade kõigi nüüdisaja suuremate tehniliste saavutuste pääle, kunagi ei leita neis muud kui looduspildi rikkumist, dissonantsi ümbruskonnaga, ega peaaegu kunagi osata, või ei taheta näha omapärasest veetlevust, vaadeldes olgu kas mõnda osavalt maastiku relieffi paigutatud raudteed, mõnda suurt silda, tõstekraani, hüdrojõujaama hiiglapaisu, või muud sarnast sissesäadet. Niisamuti ei ole ka veel üheski esteetikas päättükki, mis katsuks mõista ja vääriliselt hinnata seda sisemist kokkukõla otstarbe ja vormi vahel, mida osutab masinate matemaatiline füsioloogia ühenduses metalliomadustega. — Siisamaani on olnud ainult üksikud, kes mõistavad neid asju vaadelda sarnase pilguga, kui näituseks Fr. Naumann, kes kirjutab: „Üks õhtu tööstuslinnade Dortmundi või Bochumi kohal võib olla täiesti niisama ilus, kui õhtu agaavide ja küpresside all... Ainult see ilu on teistsugune, see on ilu täis murtuid, kangeid jooni, täis nurklist otsekohesust, täis valju müstikat, kui lubatud on niisugustes

sõnades rääkida raudmaastiku pildist“. — Tavalisele arusaamisele on sarnane ilu veel võõras, muu seas tunnistab näituseks flaami kunstnik ja kunstikriitik van de Velde, et tehnilised vormid on üldistest esteetilistest harjumusist ikka mõni samm ees. „Kui palju aega“, ütleb tema „tarvitame isegi meie (s. o. kunstnikud), et mõistma hakata ilu insee-nerikunstis, ja kui vast keegi peaks tunnistama ilu mõnes veduris, sillas või muus, siis naeratatakse ainult ja peetakse seda sihilikuks moderni kaitsmiseks“.

Harilikult ei taheta leida tehnikas midagi muud pääle utilitaarsete sihtide taotlemise, vaevalt et tehnikat arvatakse teiste teadustegi vääriliseks, — leida temas aga esteetilisi väärtusi ja võrrelda tehnilist loomingut kunstiliselega — see mõte on üldsusele alles täiesti võõras. Ometi võib, kui läheneda asjale ilma harilikkude eelarvamisteta, leida ühiseid jooni nii kunstilises, kui tehnilises loomingus, ja selle tõttu kõigepeält õigusega tarvitada sõna — tehniline looming. Niisama nagu kunstilise idee tekkimisele kunstniku hinges järgnema peab selle idee kehastamine olgu kas skulptuuris, maalil, või sümfoonia — alles need mõlemad staadiumid üheskoos sünnitavad loomingu, mil väärtus üldsuse jaoks — niisama tekib ka tehniline idee ja leiab kehastust omakorda kas sillas, tunnelis, laevas, lennumasinas, või muus. Muidugi nõuab see kehastus siin palju kainet mõistuslikku tööd, kuid üks nõua niisamuti ka iga kunstilise idee lõpulik kehastus palju vaimlist süvenemist, arvustusvõimet ja enese-kriitikat, ning enamasti ka palju puht käsitöölist võimist

P. S. — Kaks väikest pahet on siiski mul. Esiteks saksa nimi. Ent selle Riigikohtusse kaebamine pole lihtne, kuigi võimalik ja minu sydame järele: nagu teilegi teadmata ei tohi olla, on minu liignime vanemad kandjad sellega yhendand lyhida kuid kirka karjeeri maine ja seda purustada oleks meeletus. Ja kes tohib ytelda, et õieti ei talita ses suhtes Tõnisson, Strandmann jm. kuulsused ning ylikooli õppejõud, kes kord poole suuga muuta lubasid oma nimed, senni aga seks sõrmegi pole liigutand?

Oi, oi, need on targad mehed, neil on elukogemusi ja tulevate konjunktuuride hindamisvõimet ja pysivat tahtmist kõigi kyyntega kinni hoida oma isiksära ultra-ultragi kiirtest, kannatagu selle all kas või nende endi igapäev kuulutatav eesti rahvuskultuurlikkus ja suurte sõnade ja tegude harmooniagi. Neilt võtkem eeskuju!

Ja teine. Minu kirjaviis, nagu näete, on vigane ja veider. Loodan, et ta siiski paranduseta avaldate, õpetuseks ja hoiatuseks muile. Pean nimelt tunnistama, et noorelt olen sattund halba seltskonda, kes vähe rõhku paneb õigekirjutuse sõnaraamatu tundmise pääle. Kuid sest pääle kui läind jõulu ümber ajakirjanduses selle ringkonna naeruväärsus asjatundlikult poolt paljasteti, olen hakand hoolega õppima normaalkelelt, nii et varsti loodan iseseisvalt võivat temaga kirjaski esineda. Seekord ei julge seda veel mitte.

Need kaks pahet ainult. Palun nad vabandada.

H. G. K.

Kui keegi katsub ette heita meie yliõpilasorganisatsioonile nende praeguses eluviisis oma sisemistele traditsioonilistele pisiasjale, isikkultuurliku syvendumisega maskeerit intiimile lõbukultuurile andumist ja ymbritseva tõsielu ajas ja energias kõige vähematki nõudvate avalduste silma- ja mõtte- (rääkimata tegevus-) piirist väljasulgemist, siis muidugi vastatakse, olgu vastaja tegev- või lihtlilge, „rebane“ või „maja“ — tõrvaku värvilised ja värvitud yksteist vastamisi kuidas tahes, minu arvates on siin neil syyd palju mõlemil, nahk nõgimust mõlemil ega võta enam yhtki koloriiti pääle —: „Meie ajal pole ju põrmugi vajadust seltsides kultiveerida tõsisteaduslikku refereeritsemist ega lahendada ilmaparandusprobleeme. Ilmaparandus käib kantseleide kaudu nyyd ja teaduse tegemiseks on igal erialal ylikooli juures oma spetsiaalyhing, mis pingutetuimalegi energiale väärilise ylesande leiab“.

Jah, armas kaasvõitleja, oled oma vastusega just kui minu suust kukkund. Kuid ärgu siis jäetagu kahe silma vahele töötamise ja ilmaga kokkupuutumise võimalusi väljaspool oma kodust org-ni õhkkonda. Ylikooli „töoyhinguil“ on ju igayhel teat eluiga selja taga ja sellest korvitäis kogemusi, kuid yhtki neist ei ole kuuld kurtvat oma liikmete ylevoolavat aktiivsust: töö lasub yksikute — või see siis ime, nii ta ju ikka, kuid kas ei hakka päältvaatajail, organisatsioones või organiseerumatuina soojal kodu-koldel kykitavail e o i p s o tegevusetusele mõistetuil igav? — ja

omal alal. Muistsed greeklased tundsid instinktiivselt seda sarnadust: neil oli üksainus sõna *τέχνη*, mis tähendas nii kunsti, kui tehnikat.

Kui tehnikas tähtsa momendina ei esineks loov fantaasia ja kui pidada tehnilisi saavutusi leituiks ainult arvestuse abil, — kuidas oleks siis võimalik mõne võistluse puhul saada niipalju mitmesuguseid lahendusi, millel kõikide juures silmaspeet ühesugused eeldused ja täidet ühesugused nõuded, kuid mis siiski erinevad üksteisest, kandes igäüks loova isiku omapärasest tunnust, nagu iga kunstiteoski. Arvamine, nagu oleks tehnilise loomingu produkt ainult külma arvestuse saavutus, ei ole õige. Arvestus üksi ei näita kunagi küsimuse lahendusviisi, tema otstarve on ainult kinnitada, sanktsioonida seda, mis juba intuiitiivselt leiti olevat kõige parem teiste võimaluste kõrval. Võib tuua ühe väikese näituse, et aurumasina õõtsvarda tugevus, mis pealegi on juba väike üksikasi ja lihtsale arvestusele alluv, ei leita siiski mitte niipalju arvestuse läbi, vaid määratakse teat vormide kokkukõla tundmuse põhjal. Kui võiks nii väljendada, siis tahaksime ütelda: mis tehnilises loomingu os matemaatilist, seda ei tea tehniklane mitte päga, vaid see tuksub rütmina tema veres. Sest üks ole harmoonia alg-säädused sagedasti just matemaatilised säädused, nii kuldne lõige, või häälelainete võnkumiste arvude lihtad vahekorrad harmoonivais toonides, kuid kas mõtleb komponist luues selle viimase säaduse päale? Niisama on ka tehniklane luues esteet, kunstnik, kes kehastab oma ideid neile vastavais, otstarbega kokkukõlastet vormides ja kes sääljuures instinktiivse kindlusega tabab õiged vormid. Siin võib tuua näituse insener Karl Bernhard'i sõnu, kes kirjeldab, kuidas ta alustas ühe silla projektimist: „Päale selle, kui sammaste

asetus ja avauste suurus olid kindlaksmäärat hüdrotehniliste ja laevakäigu tingimuste põhjal, päale selle oli esimene asi anda pääkandjate vööde kuju, see sündis ilma ühegi staatilise arvestuse ja tehti neid maitse järele. Ainult möödamminnes oli mõnes kohas tarvilik arvestus, võib peaaegu ütelda pääst arvestus, et kindlust muretseda, kas pääkandjatele vahepäälsete sammaste kohal ant kõrgus ja nende meeldivakujuline edasiviimine ääreavauste kohale mitte ei nõua liig raskelt ja kohmakalt väljanägevaid vardaid“.

Kuid kõige selle päale võidaks ütelda, et ainult kunstiteose ees võib kaasaelada loova isiku hinge avaldustele, tehnilise saavutuse ees aga peab kõike vastuvõtma ainult mõistusega. Tõelikult on aga asi nii, nagu ütleb Rob. Weyrauch, et kes kunagi vastuvõtliku hingega on vaadelnud mõnda suurt masinat, mõnda ookeani hüglaurikut, mõnda õhulaeva, või sõitnud on mõnel mägestiku raudteel selle sildade, viaduktide, keerdtunnelite kombinatsiooniga, selle inimese tundmus ei ole kunagi ainult, nagu seisaks tema ees külma arvestava mõistuse saavutus, vaid see näeb neis asjus kõigepäält just midagi ülimalist, võiks ütelda däämonlikku. Tuletame meelde H. Wells'i jutukest „Dünamode jumal“, kus ühe Londoni elektrijaama tööline, poolmetsik indulane, hakkab pidama hüglat dünamot mingisuguseks vägevaks jumaluseks, nii et temale lõpuks isegi inimohvri toob, heites tema päale elektrijaama juhataja. Siin muidugi on asjaolud veidi ebanormalsed, kuna siin tsivilisatsiooni algastmel seisev poolmetslane on kokkusattund inimliku tsivilisatsiooni kõrgemate saavutustega, mis tema arenematu mõistuse päale muidugi võis avaldada ootamatut mõju. Harilikkude suhete juures ei oleks lõpuresultaat muidugi mitte nii kaugelminev, kuid algmuljete juures

tihti just praeguse aja kohta „anormalselt“ mõtleivate õul. Ja ega seegi mis ymber meid synnib, mida nimetati „Eesti kulturatööks“, nyud kutsutakse „eesti kultuuritööks“, millega kursis olemine kõigi aja kukepallide kiuste ikkagi tohiks olla üks hariteestluse esimesi symptoome — või on yli-harit, akadeemilisel eestlusel siin tema autonoomsusele vastavalt jälle erand — ega seegi alati meil nii silmamunade fookuses ole, nagu tõendatakse.

Ja siin üks näitus sellest — iga lugeja maitse subjektiivsusest ripub, kui kujukas — mis mulle oma esilemanat ärrituses inspireeriski käesoleva kohvijutu, nagu oleksin mõni A. S. „Linda“ osanik ja teeksin viimasele reklaami.

4. märtsil s. a. E. Kirjanduse Seltsi aastakoosolek.

Arvan, et võin siin loobuda pikema seletuse andmisest, mis imeloom see on ja et kelgi tarvis pole teda „Brockhaus'istki“ otsida. Igatahes on see üks mytsakas tegurit meie kultuur-elus oma ylemalt poolt tagat majandusliku tagaseinaga, niisugusena viimasel ajal rõõmustavalt meie tujuka boheemkonnagi tunnustet, milles poolteist aastakymmet on töötand ja töötavad praegugi — noh, kuidas neid nimetada, ytleme kas või m e h e d selle sõna ideaalses tähenduses — varem ail aegadel kindlas yhenduses järelkasvava akadeemilise intelligentsiga.

Tänavuselgi aastakoosolekul rida ettekandeid, tagasi-vaateid ja kriipsutõmbeid lähemas minevikus meie rahvuskultuurilisel alul tehtule. Kuulajaid õredalt, nende hulgas

akadeemilisipalgeid hiilgamas õredamalt kui õredalt. Enesestmõistetavalt veelgi õredamalt neid kes valmis jõukohaselt käe kuhugi nurga kylge panema. Ja räägitakse ikka mingi kultuurilise fronti päev-päevasest tugevnemisest meil, tööst koormatud ootavad siinaivärsket noorushelget lisa kängu-vaile jõulätteile.

Oodake, oodake, kuid parem veel aidake otsida yles kepp, millega see kaljust välja manada. Ta on kadund, see yliõpilase jõunatukest rahva ja rahvuskultuuri tuiksoonile ratsionaalselt juhtiv kepp, Eesti iseseisvuse jyripäevitamisel kolisse. Ja võib olla on kõige parem, kui see jääbki kadunuks ning saame kustki uue, ajakohase.

Kust? Kelt? Millal?

Või peame, tudengid, oma sissepakit pääd lahti võtma ja päris tõsiselt sääraseist igavaist asjust vahetevahel mõtlema hakkama.

Kyll on hull!

Tartus, 4. III. 23.

— Tridens. —

Teater „Vanemuine“

on meie lehele terve hooaja päale priipileti oma etendustele andnud. „Üliõpilasleht“ tänab.

võib leida siiski leat sarnadust. Tuletame meele Gerh. Hauptmann'i romaani „Atlantis“ episoodi, kus öises pimeduses reidilseisva ookeani hiiglaauriku juure sõidab söelaev, millel viibib romaaniangelane, kelle tundmusi autor kirjeldab järgmiselt: „Veel kunagi ei olnud ta tundnud sarnast aukartust inimliku Ingeeniumi ees, selle ehtsa nüüdisaja vaimu ees, kui vaadeldes seda mustadest lainetest mustalt tõusvat hiiglasena, seda määratud fassaadi, mis oma valgustet ümmarguste luukide lugematuist ridadest heitis valgusjugasid oma ees olevale vahutavale veeväljale“. — Rob. Weyrauch analüüsib umbes järgmiselt ühe harit vastu-võtliku inimese tundmusi mõne suure tehnilise loomingu saavutuse ees. — Kõigepäält avaldavad sügavat mõju dimensioonide vägevus, määratute kauguste ja kõrguste julge valdamine ja sääljuures elegantne, peaaegu nagu mänglevalt kerge loodusjõudude valitsemine; lisaks tuleb asjatundlikumal vaatlejal veel täieliku otstarbekohasuse äratundmine täieliku kokkukõla sisu ja vormi vahel, mis saavutada lubab maksimaalseid tagajärgi minimaalse jõukuluga. Vaatleja täitub imetlusega ja saab kaasakist, tundes uhkust inimliku võimise üle. Võiks arvata, et need on ainult eetilised tundmused, kuid siin peame meele tuletama, et sarnaseid tundmusi elame üle ka looduse ja loodusjõudude vaatlemisel, muidugi imetledes sääli mitte inimese, vaid looduse vägevust ning tema vormide rikkust, ja sääljuures räägime looduse ilust, kui täiesti olemasolevast esteetilisest väärtusest. Nii et üleelada esteetilisi tundmusi, s. o. näha ja nautida ilu, võime ka mujal, kui ainult sääli kus seda keegi teadlikult on taotlenud.

Kõige selle juures ei anna tehniklane oma teosele kunagi mingisuguseid enne kindlakskujunend vorme, vaid vorm tekib temal ikka kokkukõlas asja loomuga, materjali omadustega ja staatiliste printsiipidega, kogu teose ja tema üksikute osade otstarvetega. Fr. Naumann ütleb: „... vorm sünnib siis iseenesest, nagu laps, kelle päale tema vanemad vaevalt mõtleksid“. Just eriti tehnikas ei või kunagi tahta luua vormi ainult vormi enese pärast, sarnasel korral võiks kergesti kaotada silmist üksikute osade otstarbe, staatilise tähenduse ja töötamisviisi ja tagajärjed võivad siis vahest õige ootamatud olla. Näituseks olgu tood 1918 a. Berliinis ühe tsirkushoone kokkulangemine, kus ümberehituse juures kõrvaldeti istekohte kandvad talad, kuna konstruktsiooni selgusetus enam ei võimaldand arusaada, et needsamad talad on orgaanilises ühenduses kandvate sammastega, vähendades viimaste nõtkumiskartvat vaba pikkust.

Siin jõuame ühtlasi ka nüüdisaja stiili mõistmisele. Kuna endised stiilid renaissance'ist kuni empire'ini olid ornamentaalsete, dekoratiivsete kalduvustega, on meieaegse stiili peatunnus konstruktiivsus, teisiti väljendades — asjalikkus — vastavalt meie ajavaimule. Vorm on orgaanilises ühenduses asja loomusega ja tekib iseenesest kokkukõlas otstarbega, materjaliga ja staatiliste võimalustega. Endisaja tehnilised materjalid olid peajasjalikult ainult kivi ja puu — tuleb meelepidada, et endisaja tehnika avaldus peaaegu ainult ehituskunsti — kuid nende materjalidega olid juba ammu saavutatud kõik võimalused, võimalused, mis kaunisti piirat, kuna kivi on vastupidav ainult survele, puu küll nii survele, kui tõmbele, kuid mõlemile vähesel määral. Meie aeg aga, mil tekkinud uued nõuded, uued otstarved, kokku-

kõlas sääljuures meie ajavaimu asjalikkusega, tema juht-mõttega saavutada maksimaalseid tagajärgi minimaalse jõukuluga, see meie aeg andis ka uued palju ratsionaalsemad materjalid, need on raud ja ehituskunsti päale selle veel raudbetoon, mis niisamuti kui raud, vastupidav õige suurel määral nii survele kui tõmbele. Kõik need uued tegurid: ajavaimu asjalikkus ja tema funktsioonid — otstarbekohasuse taotlemine võimalikult ratsionaalsete materjalidega ja käsitusviisidega, kõik need kokkukõlas loovad ka uued vormid uues, ajale vastavas stiilis. Kuna aga tehnika arenemine viimaseil aastakümneil on olnud peadpöörivalt kiire — on ajaloolasi, kes tahavad jagada kogu inimkonna kultuuri ajaloo ainult kahte ossa: enne ja pärast raudteede tekkimist — siis on loomulik, et esteetiline arusaamine ei jõudnud veel kohaneda uute vormidega. Esteetiline arusaamine tehnilisist saavutustest oli endiste vormide kütkest, oli harjund endise, aastasadade jooksul omaseks saand, kiivarkitektuuri massiivsuse ja tema proportsioonidega (— endisaja tehnika, nagu öeld, kehastus peaaegu ainult ehituskunsti), kuid nüüd, kui materjalikülluse asemele astus materjalist võimalikult vabanemine, massiivsuse asemele tulid paljud jõujooned, nagu moodsal sõrestikkonstruktsioonil, siis neis uueaegse tehnika chef-d'oeuvres'ides ei mõistet näha muud kui odavat utilitaarsust, endiste säaduste ja proportsioonide halvaks pidamist ja võimatut moonutatust. Sellega on seletetav ka protest Eiffeltorni ehitamisel; Eiffeli vastus selle protesti päale oli järgmine: „Ma usun kindlasti, et minu Eiffeltornil saab olema oma omapärane ilu. Vastavad ju stabiilteedi tingimused alati harmoonia nõuetele. Kõrge ehituskunsti alusprintsip on, et ehituse pääjooned peavad täielikult vastama oma otstarbele. Minu torni juures on stabiilsuse peatingimus — vastupidavus tuulele. Ja siin usun mina, et torni nelja pääsamba kõverjoon, mis, vastavalt staatilisele arvestusele, kerkivad oma aluste võimsast massiivsusest üles tipu poole ikka õhulisemais vormes, avaldab vägevat jõu ja iluduse muljet. On ju ka kolossaalsusel, absoluutsel suurusel oma veetlevus“. — Nagu näha, juhib Eiffel tähelepanu just selle kokkukõla päale otstarbe ja vormi vahel, millejuures apriorse momendina esineb muidugi ka materjal, mis lubab saavutada soovitud otstarvet, juhib tähelepanu selle päale, et vorm on saabund otstarvest, s. o. vorm ja sisu on lahutamatud — mis üks tähtsam printsip esteetikas.

Ka masinate juures, kui masinaehitustehnika tegi oma esimesi kobavaid samme, ei mõistet veel selle nõude tähtsust, vaid püüti anda masinaile algusest päale mõni teat kujud, mõnes teat stiilis. Nii katsuti kord masinaid ehitada Gooti stiilis; esimeste vedurite juures jälle võib märgata

„Üliõpilaslehe“

asjus on veel teadustada eelmises numbris ilmund tellijate arvustikule lisaks, et tellijate hulka astund on E. Ü. S. „Põhjala“ — 43 liikmega, N. Ü. S. „Ilmatar“ — 33 liikm. ja korp. „Ugala“ — 23 uue liikmega. Seega on lehe otsekoheste tellijate arv tõusnud 750 päale. Praegu on ladus „Üliõpilaslehe“ kõik tänava ilmund numbrid otsas ja „Üliõpilasleht“ loodab uusi tellijaid rahuldada sellega, et teistes linnadesse müügile saadet numbrid, mis senni veel müümata, ladusse tagasi nõutetakse.

Ühtlasi on otsustet käesolevast numbrist päale lehte trükkida 1100 eksemplari.

Prantsuse üliõpilaste seisukord.

(Järg).

Toitlusküsimus.

Toitlusküsimuses on siamaani kõige rohkem praktist tööd ära tehtud. Selle asemel, et ennem kulus söögi peale päevas 10 fr., on nüüd avatud kaks söögimaja, kus toitmine palju odavam tuleb. Ühe neist on asutanud „Association Générale“ ja seal maksab lõunasöök 2,75—3 fr. Teise on käima pannud

Pariisi Ülikooli rektor.

Pangsoonide asutamine, mida üheks paremaks abinõuks korteri- ja toitluskriisi kõrvaldamiseks peetakse, on kõrgete asutamiskulude tõttu võimata.

Ja lõpuks

õpingukulud.

Eriti kaevatakse üliõpilaspriides õppemaksu suuruse üle tehnilistes ülikoolides. Palju enam aga sünnitab raskusi raamatute praegune kallidus. Käsiaraamatuid, mis just tingimata tarvilikud pole, enam ei osteta ja suuri mitmeosalisi teoseid võivad ainult paljud üheskoos muretseda. Väärtuslikke teaduslisi uurimusi käsitavaid teoseid ei võida enam trükkida ja selle tõttu on energilisi samme astunud

ülikooli trükikodade

asutamiseks. Ajakirjandus pöörab abipalvega avalikkude asutuste poole. See abi aga, mis riik, departemendid ja linnad võivad anda, on väike ja ei jatku kõikideks kuludeks. Selle tõttu on ka Prantsusmaal üliõpilised ise hakanud end aitama, nagu eelpoolsest küllalt selgunud. Üliõpilasingkondade poolt on peaaegu alati kahe abinõu peale üliõpilaste aineline kitsikuse kõrvaldamiseks tähelepanu juhitud, esiteks

„das Werkstudententum“

peale, mis Saksamaal juba olemas. Ajutiselt näib Prantsuse üliõpilaste organisatsioonide vahetalitusel muretsesetav töö vaimlist laadi kandvat. Eestkätt nimetatakse sekretäride, assistentide, ametnikkude, õpetajate ja tõlkijate ametid. Pariisi ajaleht „Liberté“ on hiljuti üliõpilaskitsikuse

kõrvaldamiseks ettepaneku teinud, et kõikidele üliõpilastele, kelle aineeline jõud ei jatku söögi ja muude kulude katmiseks, muretsesetaks töövõimalus vabal ajal. Seks ülesandeks on ajaleht asutanud erilise ametkonna. — Teiselt poolt nõuab Association Générale'i president André Claude nõnda nimetatud

aulaenude

(„prêts d'honneur“) korraldamist. Selle järele maksab riik üliõpilasele, kellest tulevikus midagi loota on, õpingute tegemiseks n. n. celtasu, millest maksetakse 0,5%. Tagasimaksmine peab algama 5 aastat pärast õpingute lõpetamist ja terve summa peab tasutud olema 10 aasta jooksul. Selle ongi juba Le Havre linnavalitsus väiksemas masstabis teostanud. Peale selle nõutakse laenukassade asutamist, missugused Skandinaavias suurte tagajärgedega töötavad. Sarnane on mõnda aega „Ecole Central'is“ olnud.

Nagu Prantsuse ajalehtedest näha, on Pariisi üliõpilased 12. nov. 1. a. keskpäeval korraldanud suure

meeleavalduse

protestiks õppiva noorsoo seas valitseva elukalliduse vastu. Rongikäiku, millest võtsid osa sajad mees- ja naisüliõpilasi, juhtisid erilised juhatajad. Kokku koguti Panthéon'i ette ja liiguti läbi Quartier Latin'i ja üle suurte bulvaaride. Tee peal pidasid üliõpilased „kärarikkal koosolekul“ kõnesid, kus rõhutati tarbeainete hinnatõusu, raamatutehinna kõrgust ja ülikooli maksude suhtelist suurust. Politsei oli ära keelanud plakatite kandmise, selle asemel olid aga osavõtjad varustatud igasuguste iverseid peakatetega, kirjude joonistuste ja tähtedega. Meeleavaldajate keskel kuuldus sageli: „A bas la vie chère!“ Viimaks oldi sunnitud paksu sügis-udu tõttu koost lahkuma. Mõned üliõpilasorganisatsioonid asusid meeleavalduse suhtes eitavale seisukohale. Rongikäiku korraldajad kuulusid „Amicale Universitaire“ ühinguusse, aga ka „Association Générale“ ja „Union des Etudiants“ näivad seal ajalehtede jutustuste järele osalisenuna olnud.

empire'i mõju; esimeste sadamsilla tõstekraanide juures, mis valmist olid, katsuti tarvitada kiviarkitektuuri vorme. Tulemus oli muidugi mitterahuldav, sest ei olnud mingisugust sugulussidet nende ajalooliste vormide ja uueaegiste masinate olemuse vahel. Vaadetagu sellevastu ainult näituseks meieaegist automobiili, mille vorm täiesti orgaaniliselt on väljakasvand otstarvest ja asja kogu olemusest ning tuletetagu siinjuures veel korraks meele esimesi automobiile, mida vaadeldes tekkis ikka rahuldamatuse ja millegi puudumise tunne; põhjus oli lihtne: sarnane automobiil kujutas enesest lihtsalt töida, või vankert, millel hobused eest ära rakendet, — ehk küll asja olemus täiesti teine, oli tema jaoks võet ja temale pealesunnit võõras vorm. Niisamasugust esteetilist rahuldamatust elame üle, vaadeldes kuulsaid Ameerika pilvelõhkujaid, olgu küll et neil oma kolossaalsuse tõttu omane on siiski teat veetlevus. Kuid neil ei ole veel tekkind omapärane — nende olemusele vastav vorm. Nagu teada, annab neile nende staatilise

kindluse ja on õieti olulisem osa neis nende raudne skelett mis varjat ümbritseva kiviarkitektuuri mantliga. Kiviarkitektuuri jaoks on väljakujunenud kindlad seadused, kindlad proportsioonid, siin aga on need võimetusenä moonutat ja sellega igasugune esteetiline tulemus hävitet, sest sambad, või muud arkitektoonilised motiivid, mis asetet näituseks kahekümnenda majakorra kõrgusele, on muidugi karrikatuuriks saand. Ka siin leiab kinnitust seesama väide, et esteetiliselt kuju ei saavuteta mitte ornamentide külgekleepimisega, mitte konstruktiivsete, sisuliste elementide varjamisega või nende asetamisega muude motiivide läbi, vaid just nende iseloomu järjekindla toonitamise ja nähtavale toomisega. Need on need alused millel tekib ja areneb meieaegne stiil, mis praegu muidugi viibib veel otsimiste ajajärgus. Ja see uus neil alustel tekkiv stiil on siis niisamuti oma ajajärgu hinge kehastus, nagu kõik eelmisedki stiilid.

Lõpuks tekib veel küsimus: kui on tehnikas üldse esteetilisi väärtusi, kas on siis olnud kunstidel mingisugu-

seid kokkupuutumisi ja suhteid tehnikaga? — Meie tehniline aastasada, mil kiirenend kogu meie elutempo, on ühes sellega tähtsale kohale tõstnud momendi ja kiireltmuutuva mulje, impressiooni esteetilise hindamise. Impressionistlik kunstivool ei olegi vast muud, kui moodsate, kiirete sõidubabinõude saavutus. Fr. Naumann ütleb kord, et posttõldade ajajärgus pidid olema teistsugused arusaamised maastiku ilust, kui raudteede ajajärgus. Siinsamas meie aja kärmuse ja lühiduse tungis asub muu seas ka põhjus, miks näituseks kirjanduses lühike novelli vorm on kõrvaletõrjund koguva ja raskepärase romaani. Ent see kõik on siiski teat mõttes väline mõju, millele on alistund kunstnikud, nii ütelda, ebateadlikult ühes kõigi oma kaasaeglastega. Teine küsimus on, kuipalju on kunstnikud suutnud leida esteetilisi väärtusi asja sisus eneses, see on kõiges selles määratus uute ideede vallas, uute vormide, jõudude ning tegurite kompleksis, mida avand on tehnika. Siin võime kohe tähelepanu nähtust, et peaaegu kuni läind aastasaja lõpuni ei ole ühelgi kunstialal leida tehniliste motiivide kujutamist nendele esteetilisele väärtuse seisukohalt. Muidugi oli siin põhjuseks see, et neil aegadel ei olnud veel olemas tehnikat meie nüüdisaegses mõttes, tööstuse asemel oli vaid käsitöö, sarnane olukord loomulikult ei suutnud anda kunstnikule inspiratsiooni mingi omapärase meeoleolu tabamiseks; kunstnik suutis näha mõne tehnilise motiivi kujutamisel oma ülesannet ainult asja täpse fotograafilise kujutuse andmises. Kuigi leiame mõne juhusliku erandi, nii 16 aastasaja lõpult Breughel'i maal „Paabeli torni ehitamine“, milles lehvib siiski teat määralt asja enese loomust olenev, osalt aga ka Breughel'i isiklikule hingelaadile vastav isesugune painajalik meeoleolu, või Piranesi (18 aastasada) eau-forte'id tema antiik Rooma ehituste ja iseäranis tema „Vangikodade“ seeriast, — siis tuleb sarnaseid teoseid ikkagi hinnata kui juhuslikult tehniliste motiivide käsitamisele sattunud. (Muu seas ei ole huvituse tähelepanu, et sarnased teosed puutuvad ehitustehnika valdkonda — ehitustehnika, nagu öeld, oli teat kujul ikka olemas). Alles meie aeg, mil kõigile avaldustele on tehnika vajutand oma tunnuse, andnud uue ilme, saadi teadlikuks ka neist uutest esteetilisest momentest, mis on esiletõusnud sellega ühes; saadi aru, et meie ajas, kui meie sellest ajast mitte kangekaelselt ei taha maha jäänd olla, võime leida samapalju luulet, kui leidsid teised kaasaeglased mõnes „vanas hääs ajas!“ — See oli 19 aastasaja keskpaigas, kui Prantsusmaal Maxime du Camp hüüdis: „Aur leitakse üles, aga meie laulame Veenust! Elekter leitakse üles, meie laulame aga Bakhust! See on absurd! Kui palju kordi on kirjeldet vulkaani kraatrit, miks ei peaks meie laulma Creuzot vabrikui ääsi!“ Ja tänapäev võime tuua juba terve rea kunstnikke nii kirjandusest, kui ka kujutavate kunstite alalt, kes tunnevad ja oma teostes meie pääle mõjuda lasevad seda meie aja hingeõhku, masinate hingamist ja töö ning tehnika luulet. Walt Whitman, kes oli üks teeavajalst sel alal, laulab muu seas:

(Joh. Sempr'i tõlge):

Muusa, põgene Hellasist, jäta Joonia.

Parnassile naeluta tahvel:

„Ärasõidu puhul üüratakse välja“,

Muusa, ma toon sulle meie tänapäeva ja siin paigan.

Auru, nafta ja gaasi, hiiglapikad raudteed!
Nüüdiste päevi trofeed: Atlantika õrna kaabli,
Suetsi kanaali, Gotthardi tunneli, Brooklyni silla,
Terve maa toon sulle, millele raudteed ümber on kerit.

Jüri Gutman.

Meie raamatukogud.

Meil õpib ülikoolis hulk noori, kes kõik tahavad õppida, omandada sääl omale valit alal nii teoreetilised teadmised kui praktilise oskuse. On teaduskondi, kus suurem rõhk tegelikul harjutusel, tööil, nagu põllumajandus, arstiteadus, teised tarvitavad toas enam raamatulist tööd, eriti filosoofia teaduskond, kus näit. kirjandusajalugu ainult raamatutega tegutseb. Et tööd teha, peab olema seks võimalusi, peab käes olema materjal. Et igal ühel pole võimalik kõiki tarvitulevaid raamatuid enesele soetada, ega pole see otstarbekohanegi, on selleks raamatukogud, s. t. asutused, mis, kokkukõlas oma sihi ja otstarbega, raamatuid korjavad, hoiavad ja tarvitajatele edasi toimetavad, tehes seda võimalikult hästi, et poleks asjata ajaraisku ega tüli. Seks on tarvis, et raamatukogu poleks mitte ainult kogu raamatuid, „raamatute luukamber“, vaid et sääl valitseks kindel kord, et sinna raamatuid omandetaks raamatukogu ülesannet, otsustaret silmas pidades, et teda teadlikult täiendetaks, et raamatud oleks kättesaadavad, et raamatukogus oleksid katalogid ja nimekirjad alati korras, et säält igat raamatut hõlpsalt ja ruttu kätte saaks. Sest sellest ripub palju. Selle saavutamiseks vajab raamatukogu asjatundlikku energilist juhatust, kes ratsionaalselt tööd juhiks. Raamatukogude valmistada on ka igasugused bibliograafiad, mis hõlbustaksid töö tegemist. Oma sihi järele jagunevad raamatukogud mitmesse tüüpi: avalikud rahvaraamatukogud, teaduslikud, spetsiaal-raamatukogud, arhiiv-raamatukogud jne. Igal tüübil on oma kindel ülesanne, oma tarvitajaskond. Meil valitseb aga raamatukogudes tüüpide suhtes Paabeli segadus ning ükski ei tea mis ta kindel, õige siht on. Tegutsetakse kui pimedast pääst. Iga suurem raamatukogu tahab kõik tüübid endas sisaldada. Linna avalik raamatukogu, mis on eestkätt raamatu rahva sisse viimiseks, näib rohkem võõra kui omakeelse kirjanduse muretsemise eest hoolitsevat; riigiraamatukogu Tallinnas, õigemini parlamendi raamatukogu — mille ülesanne peaks olema parlamendi tegelasile seadusandlikus töös tarvisminevate raamatute muretsemine, korjab kõike, mis saab, ilma et oma ülesannet ligemalt selgitusele võtaks. Ja lõppude lõpuks tahavad kõik suuremad raamatukogud olla arhiiv-raamatukogud, s. t. raamatukogud mis silmas peavad eriti tulevikku, tulevasti põlvi, et neile hoida seda vaimuvara, mis lood ja praegu luuakse ja sellepärast siis täielikkuse mõttes sunnieksemplaare saavad. ERM. raamatukogu nimetab ennast arhiiv-raamatukoguks, kuigi ta tegelikult seda ei ole, ei või ega saagi olla; riigiraamatukogu saab sunnieksemplaare ja püüab täielik olla kuni laululehtede ja affišideni, mis absurdum on, ja ülikooli raamatukogu näib samati arhiiv-raamatukogu nime pääle pretendeerivat, kuna ka tema sunnieksemplaare saab ja kõiki raamatuid välja ei anna. Tema on aga siiski just ja nimelt

tarvitamiseks ja mitte ükski professorite vaid ka üliõpilaste — tulevaste professorite — jaoks. Eriti veel meil Eestis. Niisugune selgusetus on kahjulik meile enestele teeb raskusi tarvitajatele. See on pillamine, kui väike riik, nagu meie seda oleme, nii palju neid peaks pidama, kuna siiski ühestki asja pole. Raamatukogu pole eesmärk iseeneses, vaid tarvitajate jaoks. Ja niisugusel uisapäisa talitamisel¹⁾ kannatab tarvitajaskond ja nuriseb. On kellegil mõnda raamatut tarvis, siis jooksku ta ühest raamatukogust teise ja ei saa siiski, sest nad pole rahapuudusel või saamatusel küllalt hästi korraldet, ei oma kõiki raamatuid või ei anna neid tarvitada. ERM. raamatukogu, kuigi arhiiv, pole kuigi täielik vanema kirjanduse suhtes, rahapuudusel korraldamatu; samati pole ülikooli Estica täielik ja ei anna tõlkeid ega ÕES-i raamatuid välja; riigi raamatukogu on kaugel. Ja ometi on ülikoolil ka eriti kirjanduse õpetool, professor ja üliõpilased, kes raamatuid tarvitavad, neid peaksid saama. Loodav kultuur on loodust ikka tähtsam. Siin peaks tarvitajate huvides talitama, vastu tuldama raamatute saamise suhtes. Muidu aga oma majapidamine revideerimise alla võetama, asju mõistlikumalt aetama, ratsionaalsemalt talitama. Meil pole tarvis, et meil arhiivraamatukogusid nii mitu oleks, kuna avalikud rahvaraamatukogud veel tarvilisel määral levinend pole. Meil pole sellest kasu, vaid see on kulukas ja tülikas, kui iga raamatukogu korjab kõike ja sulub üksed. Ma kahtlen üldse, kas meil Eestis ühtegi kindlatüübilist arhiivraamatukogu, mis täitsa kinnine on, olla saab ja võib. Liiategi mitu ja kui neid veelgi tahetakse asutada.²⁾ Otstarbekohasem oleks olemasolevaidki ühendada. Üksikult ei ole neist ükski täielik, ei ERM-i, ÕES-i ega ülikooli, mitme päale kokku saaksime aga ühe täieliku. Näituseks oleks kasulik ERM-i raamatukogu, mis küll puudulik olles, siiski kõige täielikum kodumaasse puutuva kirjanduse suhtes on ja mille üle me rõõmsad olla võime, et ta nii palju sõnavara on korjand ja alalhoidnud; oleks aeg see rahvamuseumist eraldada, sest viimasega ei ole tal ühtegi orgaanilist sidet, vaid ainult ajaloolisi. Teda võiks näit. kaunis hästi ülikooli raamatukogu juurde viia, kas või samati sääl deponeerida nagu ÕES-i raamatukogu. Sääl täitku ta siis ka arhiiv-raamatukogu ülesandeid (Soomes on arhiiv-raamatukogu ühendatud ülikooli omaga). See oleks otstarbekohasem, odavam ja igapidi parem. Võiks sunnikempleare vähem võtta, poleks tarvitajal jooksmist nagu nüüd, kus raamatu üks jagu siin, teine sääl raamatukogus on.

Olgu üks raamatukogu täielik (arhiiv-), hästi korraldet, energilise juhatusel, tarvismineva ametnikkestaadiga, selge sihiga, vastutulelik tarvitajale. Aetagu mõistlikult asja, alatu säält, kus see kõige vajalikum. Muidu tuleb taas asju, mis vahest otse koomilisena tunduvad, nagu näit n. n. „Bibliograafia asutus“, mis nüüd juba teist aastat töötades, vanemaid ajalehti bibliografeerib, kuna raamatud ja ajakirjad, kus seda kibedasti tarvis, ootavad. Hulk aega, raha, töö-

1) See on öeld üldiselt meie kogude korraldamattuse suhtes.

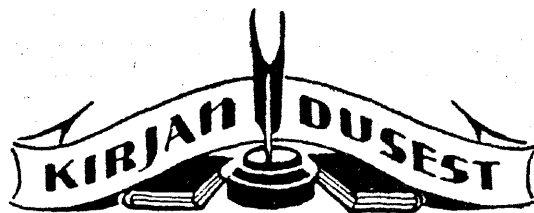
2) Sel kuul tuleval raamatukoguhoidjate kongressil esineb, nagu ajalehis seisib, riigiraamatukogu juhataja hra N. Päts kõnega rahvuslikust raamatukogust. Kuuldavasti tahetavat Tallinna pool veel eri rahvuslik raamatukogu Tallinna asutada!

jõudu kulutetakse selle päale, et „täieliku süsteemi“ järele bibliografeerida kõike, selle hulgas aga suurt hulka juhuslikku, väärtusetu materjali, mis ajalehte sattund, et arvata kokku, kui palju selle ja selle ajalehe teadete järele sel ja sel aastal hobusevargusi, laatu ja tulekahjusid olnud, kuna niisugune statistika iialgi täielik ei saa ja asjatu on. Nagu tahaks väike Eesti selles asjas maailmale eeskujuks olla, sellega „Euroopasse lennata“. Julgen ennustada, et see töö sarnasel kombel küll läbiviidav ei ole ja liiga kulukas tuleb, ning kas sarnasena, nii laialisena, nagu see nüüd võet on, tarvilikki? Ka siin — bibliografeeritagu seda mis vaja ja järjekindlalt.

Üldse aetagu asju rahvuse ja teaduse huvides, kuid siiski nii, et see elule vastab, argu uputagu väiksustesse, pedantsusse. Käidagu elu järele. Tähtsamad on ikkagi tarvitajad, loodav kultuur, kui vana kultuurituse näitajad. Toetetagu siis raamatukogu, toimetetagu sääl otstarbekohaselt. Võimaldetagu töötada neil, kes seda tahavad ja teevad.

Need on mõningad mõtted, mis isikul, kes asjale viimase ajal lähedal on seisnud, esile kerkisid.

T. Vaas.

„Aino“ — Alma Ostra.

Raamatu päätegelasena tutvustatakse lugejale Peterburi naisüliõpilast Aino't. Naisüliõpilase elu ja töö suures Venemaa pealinnas on omaette huvitav ja tänuväärne aine kirjanikule, päälegi ei armastata Eesti uuemas ilukirjanduses akadeemilisi naise tüüpe. Seda rõõmustavam, et üks naine ise selle aine käsitlemisele on asunud. Tahaksin peatada raamatu sisulise külje juures, keeleline külg jäägu arvustada keeleteadlastele.

„Postimehes“ ilmus A. Jürgensteini kriitika selle teose üle. Arvustaja oli väga häatahtlik ja lootis tulevikus palju. Ta leidis, et Ostra on valinud aine, mis ligidane Eesti naisele, ja on seda vastavalt, s. o. eestipäraselt käsitanud. Huvitav on, millega põhjendab arvustaja oma seisukohta, sest sisuliselt ei paku niisuguse naise hinge, õigemini meeolude, kapriiside analüüs lugejale midagi huvitavat. Loed lehest leheni ja ootad, millal saad vastust küsimusele, mis tekkinud salapärase daami vastu: kes on ta, mis õpib ta, millest on ta huvitatud j. n. e. Kuid asjata! Loed poole raamatu läbi ja mõtled, miks maadleb Aino nende „ebamääraste“ meeoludega, miks on ta nii hajameelne, et lugemata kordi loeb raamatut, ilma et sellest midagi aru saaks, miks on tal aastast aastasse ja päevast päeva nõrkuse tunnid, miks ta nutab, mis on tal salapäraselt oma „hinge sügavates kurudes“? Aino kurdab, et oli ta „vananenud neil õil, oli lootusetuks kõdunenud kui õõnes puu, mille ladva äike pilbistanud“, et on ta „mahajäetud“ ja „abitu“

ja „kõik vaibub hingematvaks tühimuseks“. Noor naisüliõpilane sõidab pealinna, „teadmisi tahtis ta omandada palju, palju...“ meeleolutseb hommikust õhtuni ja „tühimus täitis uksteisele nii sarnase rea päivi“.

Loed edasi lootuses, et ometi kergitatakse õnnetu teadusejüngri üle lehviat salapärasuse katet ja pilku lastakse heita tema „hinge kurusesse“.

Asjata, need sügavused jäävad meile avamata.

Uus ajajärk Ainole ja uus järk romaani algab sellega, et ta oma tunnete kaosesse uue olemise luua tahab sellega, et ta elama asub oma lapsepõlve sõbra juure. Kuid see ka ei aita, meeleolutsemine kestab edasi, läheb veel ägedamaks, sest Aino on ühe objekti leidnud, kellele ta neid lootuseta unistusi ja hingemarusid pühendada tahab. See on keegi kaasvõitleja Tooni, kes tahab olla talle sõber. See sügav naise hing võiks olla rahuldatud, et keegi tahab jagada ta tujusid, aga ta on haavatud, sest Tooni näeb temas ainult inimest, seltsilist ja ei mitte oma naise paleust. Siis tarvib Aino sõjataktika kunstisid: ta vahetab päevas mitu korda riideid, tahab iseäratseta, poseerib seks, et meeldida mehele, mida ta ise ka avalikult tunnistas. Järjekult on kõik meeleolutsemine ja iseäratsemine, tühi poos ning edvistus.

Tooni flirdib Ainoga nagu paljude teistega, pillub pealiskaudseid, banaalseid fraase, ja see naiv preili teeb omale sest suuri lootusi. O, sancta simplicitas! Kui kaugel ja rumal on eesti naisüliõpilane. Vast võiks leiduda umbes sarnane tüüp praegu kusagil Töchterschule's, aga see oli enne sõda, kainen ajal, kus üksikud ärksamad naised, raskustega võideldes pealinnani tungisid, et tõesti tõsiselt anduda teadusehuvidele. On suur pettumus, kui loed tagantjärele, et üks eesti naisüliõpilane läks pealinna meest õngitsema, sest teisiti sarnast manöövrit ei saa nimetada. See on tüübiline Gartenlaube plika, kes unistab ja kujutab ööd „end röövitud lossipreilina, kes ootab printsi“, kes teda vabastaks. Kuid oodatu ei tule ja algab jälle hüsteeriline eneseanalüüs.

Vahe peal ilmub Tartust Aino tuttav korporant Jaan Oks pealinna ja läheb Ainot vaatama. See „kiskja suuga“ ja laia näoga isik ei meeldi Ainole sugugi (ta oma sõnade järele), kuid ta andub talle ja laseb ennast järgmisel päeval maha. Haleda võitleja viimased sõnad on surres: „kui mõttetu on surra inimese pärast, kes vastik, keda vihkan!“

Kuidas autoril jätkus kannatust ja huvi niisuguse hüsteerilise naisüliõpilase meeleolusid kirjeldada 180-ne lehekülje pikkuses? On ta hetud teha Ainost mingit saladuslikku sfinksi, kuid lugejale on ta sfinks ilma saladuseta, läbipaistva sihiga: meest saada; kuid see ebaõnnestab kolme pika talve jooksul.

Eesti naisüliõpilasele on võõras haiglane eneseanalüüs ja andku Jumal, et ta ikka temale jääks võõraks. Ostra romaanil ei ole mingit kandvat ideed, mingit huvitavat sündmustikku, loogikat. Arusaamatuks jääb Jaan Oksa visiit Ainole, mis oli metsik ja uskumata, sest eelpool kirjeldatakse Oksa kui hääsudamlist, ausat meest, kes Vooremäel Toonile märkuse tegi, et viimane oli mängus liig pealetükkiv. Kuidas saab see inimene kaelakohtulikuks kurjategijaks?

Siis ei ole mingid eeldusi, et Aino end maha laseb, ja teadmatuks jääb, kelle pärast ta enese tappis. Võib olla Oksa pärast, aga niisamuti võib arvata, et Tooni pärast, kes Aino viimaseid mõtteid s. o. teadustamise, et ta Jaan Oksa naine on, teda enesele ei taha ja silmapiirilt kaob. Vähe enne lõppu räägitakse küll saatuslikkusest, mis lasub Saarte suguvõsa peal ja Aino enesetapmine näib selle peal baseeruvat. Momendi tuhinal teeb seda kirgline lõunamaalane. Kuid Aino suur kalkuleeriv pää ja temperamendi puudus muudab lõpu absurdiks. Tunneme Ainot ka sentimentaalsena, unistajana, iseäratsejana, kuid ka see ei anna põhjust mõtlemata surmaks, see samm on ebaloogilik ja väljamõeldud. Oleks ehk meeldivam ja tõelisem, kui Aino mehele oleks läinud ja seal oma latentse energia oleks välja puistanud kodule.

Mis raamatu välimusse puutub, siis on ta õredalt trükitud ja tekitab mulje, nagu oleks romaani sihilikult pikale venitatud; seepärast sisaldab ta samada meeleolude kirjelduse kordumist tüütuseni, palju poolikuid lehekülgi ja veel enam valget paberit.

M. Jürgenstein.

Kirjandusõhtu Pallase kunstikoolis.

Esimestel ülikooliaastatel peeti Lossi tänaval Pallase kunstikooli ruumides sagedasti kirjandusõhtuid ja avalikke kunstiloenguid. Selle eest hoolitses rühm „Pallase“ nimelise kunstiseltsi liikmeid, kuhu kuulusid meie paremad kirjanikud ja kunstnikud. Üliõpilased käisid suure huviga neil mugavil ja kodusel jalal, ateljee tööõhkkonnas peeta-vail õhtuil; kuuldi vahenditult kirjanikkude uusi palasid ning tutvuneti nende esinemisviisidega. See oli õige mõte nende õhtutega, kahju, et nad hiljem kadusid. Kunstikool sai linna servale üle viidud ja esinejad ise organiseerimisest loobund.

Käesoleval aastal 11. märtsil sain kutse tulla samal õhtul peetavale kirjandusõhtule „Pallase“ kooli¹⁾ ruumides, kus oma töödega esinevat teatas Alex Antson. Antson kuulub nende kirjanduses algajate hulka, kes viimastel aastatel endist märki on hakand andma mõne ühiselt peet kirjandusõhtu kaudu Tallinnas, Võrus, Viljandis ja Rakveres, kellede looming aga alles noorel arenemisastmel ning arvuvaene. Muuseas on ka nende ridade kirjutaja mõnest neist õhtuist osa võtnud ja nende järele tundma hakand ühtlasi nende enneaegsust kunstilise tuseduse mõttes. Seepärast ei usaldand loota ka sellest isepäisest katsest mitte palju hääd ning õnnestavat. Hääd meelt tegi ainult see hoogne mõte: unustusse jäänd kirjandusõhtute tüüpi jälle päeva-valgele tuua, ehk küll nõrkade kätega.

Antsoni produktsioonist ei ole seni põhjust olnud kiitvalt kõnelda. Fantaasiakerge ja kalduv müstilisi ning dekoratiivseid pilte maalima, ei oma ta seni eraldavat algupära ning enesekriitikat. Ta on praegu nagu seisev sellel piiril, kust üle astuda võiks lihtsast dilettansist provintsivaimilisest luuletamisest, mis ei küsi eneselt mis väärtuslikem, mis mitte, tõelisema kunsti juure. Käesolev õhtu andis talt alles pildi esimese vaimus. Niisugusel tasapinnal

1) Tähendand siinkohal, et õhtu korraldus mitte „Pallase“ poolt välja ei läänd, et see oli tasuta vastutulek algajale kirjanikule.

on luuletet meil palju, kuid seesugune luuletamine ei tõuse kunagi silma paistma. Tunduvad alles koolitamatu silm ja koolitamatu kõrv, mis lihtsatest efektidest lugu peab ja nendest eeskujudest kumiseb, ja neid kordab, mida oma maa kirjanduse lugemine ning mõningad tuttavamad kuid äärmiselt kardetavad algajatele väljamaised suurused (nagu Maeterlinck, ja teised müstikud nagu Poe; päälle selle veel käärikas, suuri jooni otsiv, idee ja kontrastivaimu expressionistiline draama, meile Eestis tuntud Hasencleveriga ning Kaiser'iga) pakuvad. Antson austab ekspressionistlik lauset; tema dramaatilised katked eksisid suurtesse inimluse aadete tõlgitsemisesse, kuid ta oli vaene sääl palju midagi muud ilmutama kui paatosega kõlavaid sõnu. Tahan siinkohal siiski tähendada, et ta dramaatilises vormis kõige tugevamana paistis ja mõned kohad koguni maitsetavad olid, mitte aga kohad, kus ta ise paatosega mõjuda tahtis, vaid kus ta ise selle üle ironiseeris, seda groteskiiks tegi. Tema luuletused avaldasid meeleolusid ilma luulelise jõuta, aluseta nukrutsevaid meeleolult, jälle ideed agiteeriva tendentsiga; luuletajana on Antson kõige nõrgem. Novellid on meie meistri Tuglase otsekohese mõju all. Iseäranis tuntav oli aga viimase ettekande numbri juures — päätükk romaanist: „Rameryy“ — kui vähe kunstilist on olnud Antsonil ja puht teoreetilistki mõistmist romaani mõistest. On kõige kurjem asi — algaja romaan. Hää siis kui peetakse kinni vähemalt üldisest ja harilikumast plaanist (nagu oli Kivikase „Jüripäev“). Päätükid, mis on surmavad oma suurte mõtete, suurte hingede ja tõelise sisu puudumisega — see on niisugune meelitatav hädaoht algajale kirjanikule. Aga parem on sellest loobuda ja esialgu jõudude kohaselt töötada.

See on üldine otsus Antsoni kohta. Ka kirjanikul, nagu kunstnikul ning muusikul, peaks olema oma koolitöö: kus meister juure tuleb ja, ütleme kunstõpilase puhul, terve sõejuonistuse ühe liigutusega paberilt maha pühib, kui võltsi ja maneerse. Esialgse arenemise juures õpib tõsine talent hoolsalt ennast arvustama, enesega mitte rahul olema, kahtlema, ja kui need omadused on, siis kannavad need tagajärgi ja hävitavad maneersuse ning juhivad hingestatu juure, esialgu segaselt, pärast aga selgelt. Antson ei tohiks rõõmustada oma seniste saavutuste üle, tal on veel liig palju maneeri, võõrast ja pinnalist. Ta peaks seda aga ise ära tundma ja katsuma sellest vabaneda.

Ado Kalamees.

jana tunt, ise läbi käind samast õhkkonnast, siis on töö autori ümbruskonna ja teatavas mõttes ka enese paljastus.

Ideeliste vanakorra kukutajate võitlus areneb kahel frondil. Avalikult töölisliikumise eesotsas õhutades mässu. See tegevus näidendis ei ilmne. Ainult saab lõpul teatavaks, et mäss, mis teoreetiliselt korda minema pidi, ebaõnnestas. Nii võrdub nende välistegevus nullile.

Tagajärjerrickam on aga võitlus teisel alal, mis puudutab nende sisemist, omavahelist eraelu. See on naiste võitmine, siin ülevõtmine. Et sotsialistlikes ilmamõistmises ja seltskonnas abielu kui sarnase olemasolu mõeldav pole, siis kujuneb siin paratamatult seltsis elu seltsimeeste naiseltsiliste (=naiste) ärameelitamiseks. See on näidendi pää toon, mis loob intriigid ja võimaldab tegevustiku, mille varjus väline võitlus nagu ära kaob.

Naistüübid — arvu poolest kolm, — on joonistet õige karrikatuuriselt, nende huvi piirdub ainult uhkete ülikondade ümber. Nad puuduvad õseti kahtlaselt kodudest ja nävalt näidendis langevad meelitajate kaela. Ei moraal ega mingisugune kohustunne ole nende suhetes maksev. Kõik on vabad. Mis kellegil on, see on ta oma — järjekult võib ka sellega talitada nii, kuidas mugavam.

Aga mehis on idee, on inimväärtuste aluspõhi. Ühed armastavad veel — ja kannatavad. Kuigi vana meeremees õige marxistiliselt seletab, et armastus on loomulik sugupoole lähemine... kõik on elajad...

Temast ei saada aru, kus kõnelevad tunded.

Jääb, nagu harilikult alati, lohutajaks viin, et elumeelikult üle saada hinge nõrkustest.

Nii kujuneb vanakorra kukutamine kukutajate intiimelu komöödiaks.

Sisuks sotsialistlik vabaarmastus oma paratamatu intriigidega. Tegelaste ideelis-aluseks materialistlik-marxistlik mõtlemisviis: inime on egoist. Kõik on äri. Ka vanakorra kukutamine ja hulkade ninapidi vedamine. Valitsevad tugevad küünarnukid ja võidab see, kel nad tugevamad.

Elumehelikud töed, asjaarmastajalik filosoofia, kohati tabav satiir moodustavad töö väärtulisemad jooned ilmaparandajate argipäeva elu kujutluses, mis kirgleb naisarmude ja viina vahelduses, kõrgete ideede aupaistus püüakohal. Tuntav on kaldumus targutussisse. Autor on liig kärsitu. Vähem on tabatud kunstiline tervikkikkus, teatraalne sulavus, kui otsekohene näkku etteheide.

Nagu mainisin, mida ka autor sihitleb: pole idealisti neis vanakorra kukutajais. Isikud elule võõrad, kõlbmatud, isegi kõigis läbikukkund, kelledest midagi enam üle jäänd pole — need kuulutavad uut ilma ette.

Naistüüpest rääkimata, on ka mehed endi ausust rahadega määrada lasknud.

Lõpus joodik suurkaupmees suudab kõike läbi sõimata: tema teeb äri — kuid tema äri on avalik. Need aga maskeerivad endi äri — seega on suurkaupmehe äri **ideaalsem**.

Lagunemine ilmaparandajate hulgas.

Aeg on äriline. Elu nõuab tööd. Uude valgusse jõudnud sõidavad Venemaale, et ka äri teha.

Nii siis kahekordne pilge: vastupidise eelistamine tõe tunde.

TEATER JA KUNST

Vanemuine.

J. Kärneri „Ainus idealist“ — kurblõbus kom.

J. Pert.

Noored revolutsionaarid on koondund piirat seltskonnaks, et kukutada vana korra. Aeg olevik, ühe väikeriigi päälinnas.

Nii siis sisu, tegevuskond ja ülesehitus kõige lähemast ümbrusest. Ja et J. Kärner töös käsitet ideede eestvõitle-

Nii ajakajalik ja sihilik kui ka see töö ei ole, püsib ta literaarse dokumendina oma ajast, surut kunstlisse raami, olles ise vähenõudlik, niisamuti vähe kunstiliselt suutev anda.

Vanemise lavastusel ei suutnud „Ainus idealist“ — pea mingit mõju avaldada. Peab vahet tegema elukutselise teatri ja asjaarmastajate trupi mängijate vahel. See eelistab suuremaid nõudmisi. Kordan veel: mäng on võimatu tasa. Siis ei tohi lubada sarnaseis hääletuis kõnelusis selga publikumi poole pöörata, kellele seega kõib võib kaduma minna. Ka osade jagamine ei ole küllalt õnnestand: J. Tago — Liina osa, mis iseenesest järjekindel ega ühtlane pole, kuigi üks tähtsamaist, jäi veretuks, sest ta käis näitlejale üle jõu.

Teised mängisid võrdlemisi ühel tasapinnal, ilma et suutnud oleks helevust äratada.

Õnnestas A. Vaino'l suurkaupmehe osa.

Akadeemiline kontsert

18. III. ülikooli aulas oli rohkel arvul akadeemilisi kodanikke kokku tõmband. Eeskava oli õige mitmekesiselt kokku säet, pääle kahe laulukoori esinesid veel sinfoonia orkester ja 3 solisti. Vast oli see ülliline koormavus sarnase õhtu jaoks, mis ka veidike venitavalt mõjus.

Mees- ja segakooris tundub nüüd juba selge vahe. Meeskoor ei ole ikka suutnud veel laulude lähemale tõlgitsemisele asuda, ikka kostab mingi jämejoonelikkus ja sageli andeksandmata hoogsusetus, mida ometi meeskooril olla ei tohiks. Esimestena lauldud 3 laulu jäid mõjuta, osalt oli see ka laulude süü; miks on valit meeskoori eeskavasse see iseloomuta raiuv P. Hannikaise ajastlünd „Nooruse päev“? „Vürst Igori“ ettekanne oli juba puhtam ja peenem, siin mõjus muidugi kaasa solistide poolt pakut vaheldavus, paiguti oli päris kenu kohti.

Segakoor on silmnähtavalt arenend. Siin pole enam nii suurel määral hääle toorest materjali, tundub juba teat kooli nii ettekandes kui ka häälematerjalis. Eriti käib see naishääle kohta. Meeshäältas tundub nõrgana tenor, missugune nähtus ka meeskooris teravalt tunda annab.

Sinfoonia orkester jättis päris kenakese mulje. Iga tahes ei ootand sarnast päris rahuldavat mängu.

Solistidest ei olnud üliõp. Orikul hääle korras, mis eriti madalamais toones avaldus; hra Laanenbecki hääle tundub liig värskena ja noorena, tunde kõrgeis kohtes temperamendita; Dr. Brovkin oma ükskõikse tillukese tenoriga ei suutnud akadeemilist furoori sünnitada, kuigi ta ainukene oli, kes sel õhtul tänuilikkude südamate poolt lilli sai.

Lõpuks ei saa ühte kurba asjaolu allakriipsutamata jätta, nimelt oli kontserdile õige paljudele prii piletid saadet, kahe silma vahele oli aga miskipärast jäet „Üliõpilaslaseht“, keda ometi sarnastel puhkudel eestkätt silmas peaks pidama.

—o.

alaline. s. o. vastuvõtte kui ka sõidu tähtjad ei oleks mitte ette kindlaks määratud, vaid need määraks sõitja või kutsuja ise. Kõik kutsed kui ka soovivaldused teatatakse otsekohe teisele maale. See võimaldab vahetuse ka õppetöö ajal, mis tihti väga tarvilik.

Teine muudatus on üldise vahetuse ajas. Meie üliõpilaste ühine sõit Saksamaale suuremal arvul jääks endiselt 15. juulist kuni 18. augustini s. a. Saksamaa üliõpilaste ühine siiatulek on edasilükatud 6. aug. kuni 19. sept. peale s. a.

Kutsed, kus soovitakse Saksamaa üliõpilasi vastuvõtta 6. aug. kuni 19. septembrini palutakse välisloimkonnale saata 6. juuliks. Saksamaalt on soovijaid sõiduks juba palju üles annud.

Sõidusooivaldused 15. juulist kuni 18. aug. palutakse välisloimkonnale teatada kuni 25. juunini, et neid võimalik oleks Saksamaale saata ja seal laiemalt tutvustada.

Üliõpilaskonna välisloimkond.

Läänemaa üliõpilaskogu asumisel.

Pühapäev 4. märtsil s. a. oli Läänemaalt päritolevate üliõpilaste koosolek, kes tunnistasid Läänemaa üliõpilaskogu asumise tarvilikuks. Valiti viieliikmeline ajutine juhatus, kelle hooleks jäi põhikirja väljatöötamine.

Teisel Läänemaa üliõpilaste koosolekul pühapäeval 18. märtsil s. a. võeti ajutise juhatus poolt väljatöötet põhikirja vastu ja otsustati ülikooli valitsusele kinnitamiseks ette panna. Põhikirja on üldjoontes sama mis teistelgi maakonna üliõpilaskogudel. Lisandiks oleks ainult see et Läänemaa üliõpilaskogu seab oma le üheks pääülesandeks karskusliikumise toetamise, eriti Läänemaal.

Pikemaid vaielusi tekitas värvilindi küsimus. Esinetti üle kümne erisuguse värvide kombinatsiooniga, kuid kõik said kaks-kolm hääle poolt, teised vastu.

Paaritunnilise vaieluse järele võeti viimaks vastu ksv. J. Lembergi poolt ettepanud värvide kombinatsioon roheline-valge-roheline, mis oleks ka osa Haapsalu linna must-roheline-valge värvide kombinatsioonist.

Kogu esimene üldkoosolek kutsutakse kokku kohe pääle seda kui Ülikooli valitsus on põhikirja kinnitand.

Raamatute tellimine üliõpilastele.

Tartu Üliõpilaskonna Juhatus on Saksa Üliõpilaskonna Välisloimkonnaga lepingu sõiminud, mille järele üliõpilastele võimalus luuakse Saksamaalt raamatuid tellida.

Tellimisi võetakse vastu 3. märtsist alates Üliõpilasmajas, Hetseli tän. 1, tuba 2, igal esmaspäeval, kolmapäeval ja laupäeval kl. 3—4 p. 1.

Iga tellitava raamatu kohta täidab tellija vastava kahepoolelise plangi, millest ühe poole kviitungina kätte saab. Tellimise juures võetakse iga raamatu pealt 50 m. ette.

Kui raamat Saksa turul üldse saadaval on, siis kohustab Saksa üliõpilaskonna Välisloimkond tellimise 1 kuu jooksul täitma. Kuid igaks juhtumiseks annab tellija aja maksimumi teada, mille jooksul ta soovib raamatut kätte saada.

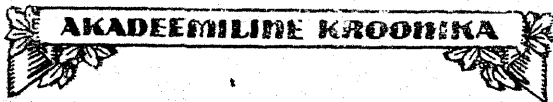
Kui raamat päralt jõuab, pannakse tellimise kviitungi nr. Üliõpilaskonna mustale tahvlile välja ülikoolis ja üliõpilasmajas, mille järele raamat või mittesaadava raamatu eest ettemakstud summa tellijal tuleb välja võtta 2 nädala jooksul.

Rahaministeriumi ees on samme astatud, et raamatute saadetised tollimaksust vabastatakse.

Tartu Üliõpilaskonna Juhatus.

Ülikooli teated.

Professor J. G. Granö valiti hiljuti Helsingi ülikooli professoriks, kus ta juba jaanuarikuust peale viibib. Nüüd on ta oma palve peale 1. juunist peale Tartu ülikooli teenistusest vabastatud. Kui ta ka Helsingis ametis,

Üliõpilaste vahetamine ja õpireisid.

Seni avaldatud üliõpilaste vahetamise korraldus Saksamaaga on selles mõttes täiendatud, et vahetus oleks ka

tuleb ta ometi veel maikuu Tartusse eksame korraldama ja Eesti kodu uurimise tööd juhatama.

Professor K. Krohn kutsuti juba mullu Tartu ülikooli poolt Tartusse ettelugemisi pidama, ei võinud aga siis tulla. Nüüd on tal seks võimalus olemas ja ta kavatses aprillikuu, kui laevasõit algab, Tartusse sõita.

Professorite loengud Tallinnas. Ameerika kristlik noortemeeste selts kutsub igal pühapäeval ühe professori Tallinna ettelugemisi pidama. Mineval pühapäeval kõneles prof. A. R. Cederberg, tuleval pühapäeval on prof. M. J. Eisen lubanud esineda.

Filosoofia teaduskonna esimene naismagister. Preili Teodoora Karu on filosoofia teaduskonnas õppimise magistri aunimega lõpetanud. Ta peamine oli kirjanduse ajalugu.

Dotsent A. Lüüs on 1. märtsist peale arstiteaduskonna sekretääriks määratud.

Stud. agr. Peeter Kitzberg on põllumajandusteaduskonnas õppimise lõpetanud ja kõik eksamid ära teinud.

Eksmatrikuleeritud on sel poolaastal 82 üliõpilast, kes ilma põhjuste teatamata ülikoolist eemale jäänud, 19 üliõpilast õpemaksu mittemaksmise pärast ja 5 üliõpilast, kel arstiteaduskonna poolt järeleksamid lubatud, aga kes niisama oma maksud jätnud maksmata.

Uued organisatsioonid. Ülikooli valitsuse poolt on registreeritud 1) Akadeemilise Keemiaseltsi ja 2) Akadeemilise grafoloogilise seltsi põhikirjad. Esimene selts tahab ühendada kõiki keemia alal töötavaid akadeemilisi kodanikke, teine aga töötada grafoloogia alal teaduslikul alusel.

Stud. med. Elmar Kalamees on õppimise arstiteaduskonnas lõpetanud ja eksamid ära teinud.

Tehnikumi kroonika.

Tehnikumi Õpilaskonna Esituse valimised olid 3. ja 4. detsembril läinud aastal. Valimistel esinesid kuus nimekirja: 1 — korporatsioonide nim., 2 — masinaehitushingude nim., 3 — seltside nim., 4 — elektriühingu nim., 5 — hüdrotehnikum osak. nim., 6 — teadusringi nim.

Esituse valiti: Laupa, Soop, Lepp, Veski, Tedro (korp. nim.), Tamm, Söerd, Hansson (masinaeh. nim.), Treiberg, Kaasik, Männiko, Ambros, Jaanvaldt, Lasn (seltside nim.), Jaanus, Suigussaar (elekt. nim.), Papp (hüdr. nim.), Kiilaspea (tead. r. nim.). Valimisi korraldas endise esituse poolt valitud kolmeliikmeline toimikond.

Esituse Juhatase esimeheks valiti esituse koosolekul A. Kaasik (seltside nim.). Teised valitud juhatase liikmed jagasid omavahel ametid: abiesimees P. Tamm (masin. nim.), sekretär Kiilaspea (tead. r. nim.), abisekretär R. Jaanus (elekt. nim.), laekahoidja A. Männiko (seltside nim.). Revisjoni komisjoni valiti Soop, Lepp (korp. nim.), Papp (hüdr. nim.).

Vabariigi 5-dal aastapäeval korraldati tehnikumis vabadussõjas langenud kaasvõitlejate mälestuseks aktus. Aktuse avas tehnikumi direktor H. W. Reier. Sellele järgnes esituse esimehe A. Kaasiku kõne: „Iseseisvuse võitlus“. Teadusliku kõnega majanduslise iseseisvuse üle esines dots. Marges. Aktus lõppes isamaa hümniga.

Tallinna Tehnikumi õpilaskonna Esitus moodustas oma viimasel koosolekul „Üliõpilaslehe Tehnikumi toimikonna“, millesse valiti ksv! ksv! Arnold Männiko, August Soop ja Rihard Veski. Toimikond on volitatud „Üliõpilaslehe“ toimetusega vahetumalt asjaajama. Toimikonda koopteeriti J. Gutmann. Juhataja A. Soop.

Teated väljamaalt.

Lätimaalt.

Läti üliõpilasil ilmub praegu 2 lehte: „Students“ — võib öelda läti rahvuslike üliõpilaste häälekandja, ja

„Studentu damas“ edumeeliste üliõpilaste häälekandja. Mõlemad ilmuvad kord nädalas 6—8 leheküljelistena, kuid esimesel näikse olevat laialisem minek, kui teisel.

Läti ülikooli põhikirja on praegu parlamendis harutuseel. Selle eelnõu järgi saab m. s. läti üliõpilaskond 3 edustajat ülikooli nõukogusse.

Esialgu on palju vaielusi olnud ühe põhikirja eelnõus oleva punkti ümber, mis määrab, et üliõpilasorganisatsioonid ei tohi oma majades tarvitada alkoholi. Selle vastu vaidlesid ägedasti parempoolsed, püüdes näidata, et see punkt võivat kompromitteerida lätlasi väljamaal, kus selle järgi võidak tulla arvamisele, et läti üliõpilased on uppumas joomisele ja teiseks väideti, et üliõpilasile kui täiskasvanud inimesele ei või ette kirjutada, kas nad võivad või ei või tarvitada alkoholi. Teiselt poolt rõhuteti, et üliõpilasorganisatsioonide majad ei või olla kõrtsideks, nagu nad seda olevat baltisaksa mõjul. Keelupunkt võeti esialgu pahema poole ja keskerakondade hääle toetusel siiski vastu.

On aga vist ette kindel, et kui see määrus sel kujul vastu võetakse, nagu see nüüd on asetet, et selle alla käivad ainult need organisatsioonid, mis ülikooli juures on registreeritud, siis jääb see paberile. Sest juba on Läti siseminister seletand, et need üliõpilasorganisatsioonid, mis lastakse registreerida kodanliste võimude poolt, ei käi alkoholi keetu alla.

Ühenduses ülikooli põhikirjaga on parlamendis olnud kõnet ka kitsenduste tegemisest juutide pääsemisele ülikooli, sest teatavasti elab Lätis neid kaunis palju ja nende tung ülikooli on suur. Mõni aeg tagasi korjasid läti üliõpilased mitu tuhat allkirja ülikooli ringkonna nõudel, et juutide protsent määratagu ülikoolis nii kõrgeks, kui see on sõjaväes. Parlamendi hariduskomisjoni, kus sellest m. s. ka kõneldi, läks asjast kui demokraatilisele riigile mittesobivast lihtsalt üle.

Üliõpilased ei jäänd aga seimi hariduskomisjoni teguviisiga rahule ja nägid selles läti rahvuslike huvide tallamist ning „rahvuslike üliõpilaste täidesaatev toimikond“ kuulutas 7. märtsil ühepäevase protest-streigi välja. Saadeti vastav üleskute professoreile ja mainiti päeva hommikul olid ülikooli ustel üliõpilased ees, kes ei lasknud teisi ülikooli, ja nii tööpoolest seisid töö ülikoolis. „Täidesaatev komitee“ katsus saada üliõpilaskonna edustuse kinnitust omale otsusele, kuid kui küsimus tuli käsitlusele, lahkusid koosolekult edumeelsed üliõpilased ja hävitid seega kvorumini ning asjast ei tulnud midagi välja. Ülikooli rektor ähvardas karistada streigi algatajaid, kuid teiselt poolt haridusminister avaldas oma kaastundmist sellele nii suurel määral, kui talle valitsuse liikmena, kes säaduslikkuse eest peab seisma, üldse oli võimalik. Nähtavasti on juudivastane kihutustöö läti üliõpilasil praegu kaunis hoos ja kulutetakse seks vist kaunis palju energiat — nagu üldiselt vist läti üliõpilased üldiseis asjus on aktiivsemad, kui seda ollakse meil — kuid on kahtlane, kui palju just selleks kihutuseks kulutet energiat on tõsist kasu lätlasile rahvuslikus ja kultuurilises elus.

Prof. A. M. Tallgren Tartu ülikooli juurest lahkunud.

Soome professorid, kes meie ülikooli algaastail siin õpettegevusse astusid ja siin oma asjatundliku tegevusega ülikooli tasapinna tõstmiseks energilist tööd teind, hakkavad pirkkamisi meilt jälle lahkuma. Läinud aastal lahkus geograafia professor Granö ja käcsoleval kuul asus Soome tagasi üldise lugupidamise võtnud arkeoloogia professor A. M. Tallgren. Kuigi see tema ametlik lahkumine ülikooli õppetööst, tuleb professor arvatavasti veel mai algul tagasi eksamite ja muude tegelikkude tööde, näft. väljakaevamiste jne., korraldamiseks.

Prof. Tallgreniga oleme kaotanud tüseda ennastohverdava ja põhjaliku teadusmehe. Väheses ajaga on ta meie kodumaa arkeoloogias suuri tagajärgi saavutand. On kogund oma ümber rohkearvulise pere üliõpilasi, kes suure õhinaga arkeoloogiliste uurimuste kallale tööle asund, ja

sega tööd ka edaspidi jätkavad. Need jäljed, mis prof. Tallgren siin oma väikeajalise, kuid seda intensiivsema tegevusega järele jättnud, jäävad meie teaduse arenemises kauaks püsima.

Arasõit oli määratud 20. märtsil. Saatma oli ilmund rohkearvuline pere professorid, õpilasi ja teisi, kes temaga kokkupuutumises olnud. Akadeemiliste laulude saatel ja kauakestvate tervitustega saadeti lugupeetud teadusmees minema.

Arkeoloogia professori järeלטulijana nimetatakse Dr. Birger Nermani Rootsist.

Harjumaa üliõpilaskogu teistkordne asutamiskoosolek oli pühapäevaks 18. märtsiks ülikooli 2-se auditooriumi kokku kutsutud. Päevakorras oli: Harjumaa üliõpilaskogu põhikirja lõpulik vastu võtmine, valimised juhatusesse ja revisjon komisjoni, ja läbirääkimised:

Koosoleku juhatajaks valiti ksv! G. Härm, protokollil kirjutajaks ksv! P. Kuusik.

Põhikiri võeti aj. juhatare poolt ettepanud kujul vastu, pääle mõningate vähestre paranduste. Suuremaid vaielusi tekitasid üldkoosoleku kvoorumid, lindi värvide ja kogu liikvideerimise küsimused. Lõpuks võeti üldkoosoleku kvoorumil, samuti ka lindi värvide küsimus ajutise juhatare poolt ettepanud kujul vastu, kuna lindi asjus ettepanek värvideks maakonna värve punast — valget võtta, Tallinna linna värvide kollane-sinisele alla pidi andma.

Kogu juhatusse valiti ksv! Härm, Metslov, Paas, Sommer, Ernesaks, Grünfeld ja Kask. Samuti valiti ka kolme liikmeline revisjon toimkond. Koosolek, mis võrdlemisi üksmeelne oli, lõppes kella 1/26 ajal pääle 2 tunniliist tööd.

—8.

Vastutav toimetaja: Richard Jauno.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Eriasutus keemiliseks pesemiseks, puhastamiseks ja riiete värvimiseks Tartus

„PROGRESS“ asutatud 1909. a.

Riia tän. 10 ja Pihkva tän. 13—15.

I. hõbeauraha Liivi näitusel.

Hõbeauraha Eesti näitusel.

Keemiliselt puhastatakse:

Meeste- ja naisterahva riideid, villaseid ja siidist naisterahva riideid rikkalikkude ilustustega, lahutatud ja lahutamata olekus, pitse, väljaõmblusi, näputõid, glasee kindaid, vaipe, põrandavaipe, voodieesriideid, mööbli ja plüüshi kaiteid, terveid mööbli garnituure ja kõiksugu nahku, kasukaid ning kübara jaanalinnusulgi. **Kardinäte pesemine.**

Üliõpilastele

puhastatakse keemiliselt:

Mütse kiirelt — 24 tunni jooksul. **Riideid** 2—4 päeva jooksul.

Värvitakse: Uusi ja kantuid mees- ja naisterahva riideid, siidi, plüüshi, villaseid, kõikides nüansides, villu ja terveid mööbli garnituure, nahk-glasee kindaid, jaanalinnusulgi, kasukaid j. n. e. kõikides värvides.

Võetakse vastu: Kodukoetud riidet värvimiseks; vanutamine, pressimine, shäärimine, dekateerimine ja appeteerimine.

Töö täiesti korralik ja hinnad mõõdukad. Tööstust juhib kauaaegne vilunud asjatundja, kes 8-sas kultuurriigis kõige paremate tagajärgedega töötanud.

Vastuvõtmise koht: Riia tän. 10 ja tööstus: Pihkva tän. 13—15.

R. Jakobson

Tartus, Uueturu tän. 8.

Soovitab suures väljavalikus

eht Inglis pesu-sametist üldmütsa,

400—500 marka;

Inglis spordimütsa,

Inglis wilt- ja velour-kaabusid,

eht Loden kaabusid ja

kõiksugu krae nahka.

Hinnad mõõdukad.

Aupaklikult **R. JAKOBSON.**

Spetsiaal-tubakakauplus

S. SACK

Küüni tän. 6.

Kõigi vabrikute

Tubakaž ja Tubakasaadusi.

Kodu ja väljamaa

Sigarid ja Sigarillod.

Kõige suurem ladu Eestis

Bréyère-Piipe

Pitse-Mundstücke

ja kõigesugust suitsetamise **abinõusid.**

Mängukaarta.

Taskunuge.

Üliõpilasleht

Tellimise hind:

Käesoleva semestri peale (7 nrit) Mrk. 140.—
Üksiku numbri hind Mrk. 20.—

Toimetuse asukoht:

„Ühiselumaja“ Hetseli tänav 1, tuba 12.

Ilmub kaks korda kuus.

Kuulutuste hind:

Lhk. teksti ees Mrk. 3000.—
„ tekstis Mrk. 4000.—
„ teksti taga Mrk. 2000.—

Toimetuse kõnetunnid:

Iga kesknädal ja laupäev kella 2—3.

Osa-Ühisuse

„LINDA“ kohvik

Suurturg 2

Suurturg 2

Eesti seltskonna
parem kohtamispaik

Alati saadaval kõiksugu kondiitri saadusi

Tellimised täidetakse korralikult

Uuema aja nõuetele vastavalt korraldatud

Eeskujulik juuksetööstuse äri

Raatusel platsil Rütli tän. 2.

Daamide, herrade ja
teaatri Coifeur ateljeed.

Cosmetika kabinet nõi ja juukste eest
hoolitsemine sellekohaste aparatide
abil. Manicur, Bedicur Schampoing.
Suur kogu maski ja teaatri parukaid
välja üürimiseks. Leicher nõi värvid.
Eeskujulik desinfectsion. Äris töötavad
sise- ja väljamaa esimese järgu tööjõud.

Jootraha ei võeta.

Austusega J. Luksep.

Iga üliõpilase kohus
on tellida oma häälekandjat
„Üliõpilaslehte“
ja toetada teda kaastööga!

Wiini kondiitriäri

Jaani tän. 7 (tel. 610)

I. järgu kohvik.

Suur valik

dessertkooke, shokolaadi,
kompakta ja igasuguseid
üllatusi. Tellimised tortide
ja kringlite peale täidetakse
igal ajal korralikult.